O'zingni angla!

HURRIYAT

Mustaqil gazeta

2016-yil 4-may, chorshanba * № 18 (977) * 1996-yil dekabrdan chiqa boshlagan * Elektron manzil: info@uzhurriyat.uz * www.uzhurriyat.uz

ЎЗИМИЗДАН ХОРИЖГА

Россия, Германия, Ҳиндистон ва бошқа давлатларда Ўзбекистон маҳсулотига эҳтиёж ва талаб ортиб бормоқда. Айтиш жоизки, мамлакатимиз газлама ва матолари эндиликда Малайзия ва Ветьнам маҳсулотлари билан бемалол рақобатлаша олади.

➩ 3-бет

ЗАРАРЛИ ОДАТЛАРДАН ХАЛОС БЎЛИШНИНГ ЙЎЛИ

Шимолий Каролина университети нейробиологлари ичкиликбозликка сабаб бўлувчи нейрон ҳужайраларидан иборат занжирни топишди. Ушбу занжир миянинг икки қисмини боғлаб тураркан.

➩ 5-бет

УРУШ ДАВРИ БОЛАЛАРИ

Уруш даври болалари... Улар гўё болаликни четлаб ўтиб, бирданига улғайиб қолган, катталар каби фикрлайдиган ва улар билан ёнма-ён меҳнат қилган болалар эди. Бугун аксариятининг кўксида оппоқ соқол, бошларини қиров қоплаган нуронийлар...

➩ 7-бет

ЧОРШАНБАДАН ЧОРШАНБАГАЧА

Пойтахтимизда Ўзбекистон Республикаси ва Хитой Халқ Республикаси ўртасида иқтисодий ҳамкорликни ривожлантириш истиқболларига бағишланган халқаро илмий-амалий конференция бўлиб ўтди.

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Қонунчилик палатасида электрон тижорат соҳасида қонун ҳужжатларини такомиллаштириш масалаларига бағишланган семинар бўлиб ўтди.

Тошкентда "Спорт дунёси – 2016" ихтисослаштирилган кўргазмаси очилди. У Ўзбекистон Республикаси Маданият ва спорт ишлари, Ташқи иқтисодий алоқалар, инвестициялар ва савдо вазирликлари ҳамда Тошкент шаҳар ҳокимлиги томонидан "Ўзэкспомарказ" мажмуидаги павильонлардан бирида ташкил этилди.

Яқинда Франциянинг Париж I Пантеон-Сорбонне университетида Ўзбекистон ва Франция ўртасидаги иқтисодий ҳамкорлик истиқболларига бағишланган магистрлик конференцияси бўлиб ўтди.

1 май куни Тошкент ва Самарқанд шаҳарларида "Фавворалар сайли" бўлиб ўтди. Уч йилдирки, ушбу сана республикамизда "Фавворалар сайли" сифатида кенг нишонлаб келинмоқда. Юртдошларимизга янада кўтаринки кайфият, хурсандчилик улашишга хизмат қилувчи ушбу байрам нуфузи тобора ортиб бораяпти.

Жамиятда рўй бераётган ўзгариш ва янгиланишлар жараёни биринчи галда матбуотда акс этади. Демак, юртдошларимизнинг ислоҳотлардаги фаол иштирокини, уларга нисбатан муносабатини билдиришда ОАВ асосий минбар ҳисобланади.

Дунёда глобаллашув жараёнлари тобора мураккаблашиб бораётган ҳозирги пайтда сиёсий модернизацияга эҳтиёж ортиб бормоқда. Бу эса, ўз навбатида давлат ва жамият қурилиши тизимининг очиқлигини таъминлаш борасида замонавий ахборот-коммуникация технологиялари имкониятларидан самарали фойдаланишни тақозо этади.

Ана шундай эзгу мақсадларда амалга оширилаётган кенг қамровли ислоҳотлар натижасида республикамизда фаолият кўрсатаётган оммавий ахборот воситаларининг умумий сони 1400 дан ошди. Мавжуд босма даврий нашрларнинг 53 фоизи, телерадиоканалларнинг 85 фоизини нодавлат оммавий ахборот воситалари ташкил этмоқда. 330 дан зиёд веб-сайтлар ОАВ сифатида рўйхатдан ўтказилган бўлиб, уларнинг 98 фоизи нодавлат сектор улушига тўғри келади.

Оммавий ахборот воситалари мамлакатимизда яшайдиган миллат ва элатларнинг еттита тилида фаолият олиб боради, шунингдек, босма материаллар ва телекўрсатувлар инглиз тилида ҳам тарқатилмоқда.

"ОЛТИН ҚАЛАМ" – ФАОЛЛИККА ЧОРЛАЙДИ

3 май – Жаҳон матбуоти эркинлиги куни ҳар йилги анъанага кўра, катта тантана билан нишонланди. Жараёнда давлатимиз раҳбари ташаббуси билан таъсис этилган журналистика соҳасидаги "Олтин қалам" Миллий мукофоти учун халқаро танлов ғолиб ва совриндорлари тақдирланди.

Ўзбекистон Журналистлари ижодий уюшмаси ҳамда Журналистларни қайта тайёрлаш маркази билан ҳамкорликда ўтказиб келинаётган танлов журналистиканинг энг юксак ютуқларини кенг оммалаштириш, ОАВ ходимларининг фуқаролик позицияларини намоён этишлари ҳамда журналистларда танқидий фикрлашни ва ўз фаолиятларига янгича ёндашувни шакллантиришда муҳим омил бўлмоқда.

Танлов бу йил ўн биринчи маротаба ўтказилди. Миллий медиаоламда нуфузли ҳисобланган "Олтин қалам" танловида ўтган йиллар давомида 5000 нафарга яқин журналист 70 000 га яқин ижодий материали билан қатнашди. Ҳозиргача ўтказилган ўнта танловда 222 нафар журналист "Олтин қалам" миллий мукофоти соҳиби бўлди. 70 га яқин ижодкор турли йилларда мамлакатимизда фаолият олиб бораётган нуфузли халқаро ташкилотлар томонидан таъсис этилган мукофотлар билан тақдирланди.

Бу йилги халқаро танловда 510 нафар журналист 8500 га яқин ижодий иши билан қатнашди. Улар орасидан бош миллий мукофот, телевидение, радио, босма оммавий ахборот воситалари ва интернет-журналистика йўналишлари бўйича ғолиблар, шунингдек, "Энг яхши матбуот хизмати" ва "Энг яхши фоторепортаж учун" рағбатлантирувчи мукофотлар соҳиблари аниқланди.

Тақдирлаш маросимида Бирлашган Миллатлар ташкилотининг ахборот маркази, ЮНЕСКО, ЮСАИД лойиҳаси, Германия Халқ университетлари "DVV International" халқаро ассоциациясининг Ўзбекистондаги ваколатхонаси, "Регионал диалог" (Словения) каби халқаро ташкилотларнинг Ўзбекистондаги ваколатхоналари, шунингдек, миллий ҳамкорлар – Ўзбекистон Хотин-қизлар қўмитаси, Ўзбекистон Касаба уюшмалари федерацияси Кенгаши, Мустақил босма ОАВ ва ахборот агентликларини қўллаб-қувватлаш ва ривожлантириш жамоат фонди ҳам ўз мукофотларини топширдилар.

4

ФАЙЗУЛЛА ОТАНИНГ ЎГИТИ

9 май – Хотира ва қадрлаш куни

Термиз шаҳрининг Дўстлик маҳалласида яшовчи Иккинчи жаҳон уруши қатнашчиси Файзулла ота Пўлатов хонадони ҳамиша гавжум. Ҳокимлик вакиллари, маҳалла аҳли, ёшлар бу ерга тез-тез ташриф буюриб, отахоннинг ҳолидан олади, ҳурмат-эҳтиром кўрсатади.

Шаҳардаги 11-умумтаълим мактабининг бир гуруҳ педагог ва ўқувчилари ҳам байрам арафасида отахон ҳузурида бўлдилар. 93 ёшли отахон мустақиллик халқимизга берган кенг имкониятлар ҳақида тўлқинланиб гапирди. Ёшларни ўтмишни хотирлаб, бугунни қадрлаб яшашга даъват этди.

Суратда: Иккинчи жаҳон уруши қатнашчиси Файзулла ота Пўлатов "Дўстлик" маҳалла фуқаролар йиғини раиси Ўктам Назаров ва ўқувчи-ёшлар билан.

Фарҳод АБДУРАСУЛОВ (ЎзА) олган сурат.

Ҳурматли муштарийлар,

2016 йилнинг келгуси ойлари учун "HURRIYAT" газетасига обуна ишлари давом этмоқда. Газетамизга обуна бўлолмаганлар эса уни савдо дўконларидан харид қилишлари мумкин. Ўқинг, баҳра олинг ва уни ҳамроҳларингизга ҳам ҳадя этинг. Бундан ташқари, "Hurriyat"да чоп этилган материаллар билан www.uzhurriyat.uz сайти орқали ҳам танишишингиз мумкин.

"HURRIYAT" ГАЗЕТАСИ СИЗНИНГ ДОИМИЙ ҲАМРОҲИНГИЗ БЎЛИШИГА ИШОНАМИЗ!

ЎЗИНГ ЯГОНАМСАН

Бу шундай туйғуки...

Юрт тинчлиги, бахт-саодати йўлида хизмат қилишдан ортиқ бахт бўлмаса керак. Шу боисдан, шоирлар оҳори тўкилмаган сатрлар, рассомлар бетакрор ранглар, санъаткорлар эса оҳанрабо куйлар орқали ватанга бўлган меҳр-муҳаббатини тараннум этади.

Дунёда фақат Она ва Ватан сўзи ягонадир. Меҳр тафти, муҳаббат ифори ҳам ўзгача. Бу муқаддас туйғу болалигимиздан қулоғимизга кирган алладан қалбимизга сингиб боради. Ўзим ҳарбий хизматчи оиласида туғилганман. Отам ёшлигимизда ватансиз одам бахтли бўлолмайди, деган гапни кўп такрорларди. Доим тўғрисўз, ниятимиз пок ва ҳалол бўлишга ундаганлар. У кишига ватан нима, деган саволни берганимда, доим у бизнинг оиламиздир, дея жавоб берганлар. Онажоним дадамни ишдан қайтишларини ўзгача орзиқиш билан кутардилар. Албатта, бу бахт сурурини сўз билан ифодалаб бўлмайди. Орадан йиллар ўтди. Мен санъатшунослик йўли, укам эса фахр билан ота касбини давом эттирди. Сингилларим чеварликни танлашди. Юртимиздаги бахтли оилалар қаторида бўлганимиздан, доим бахтиёр яшаганман.

Ҳар куни ишга йўл олганимда, атрофга меҳр билан боқаман. Одамлар яратиш завқи билан яшаяпти. Йўлимда тизилган дарахтлар бетакрор хотираларимни ёдга солади. Илк марта мактаб остонасига шу йўллардан юриб борганман. Қаршимдаги қад ростлаган осмонўпар бинолар, сўлим хиёбонлар, кенг кўчалар қалбимга гўзал орзу-ҳавасларни уйғотади. Ниятимни холислигини қаранг, бир куни бехосдан шу ерда ёшликдаги дугонам Холидани учратиб қолдим. У билан ҳаёт ҳақида суҳбатлашиб, меҳнатдан қавариб кетган қўлларига кўзим тушди. Отаси деҳқончилик билан шуғулланарди. Дугонам ҳам меҳнатда улғайди. Уни ўзимча бирор олий ўқув юртига ўқишга ундагандай бўлдим. Аммо у "Ҳар бир инсоннинг ҳаётда ўз орзу-умидлари бўлади. Менинг ҳам танлаган йўлим бор. Китоб ўқишни яхши кўраман. Аммо отамдан мерос қолган мана шу боғ умримнинг мазмунига айланиб улгурган. Тупроқни бир ушлаб кўринг-а? Меҳрини ҳис этяпсизми? Худди аждодларимиз овози келаётгандай. Ҳаётимни қишлоқсиз тасаввур қила олмайман," дея мени лол қолдирди. У билан қўшилиб, дала ҳовлисига бордим. Ғарқ пишиб ётган жаннат мевалари шохидан тўкилай деб турибди. Нафис ифорли анвойи гулларга боқиб, кўнглимдаги барча ғуборлар тарқалиб кетди. Тўғри, бу Холиданинг Ватанга бўлган дил изҳори эди. Қанийди, ҳамма ҳам ўз ватанини шундай сева олса, дунё гулистонга айланиб кетарди.

Шоҳиста ОРТИҚОВА

Очиқлик индекси

Яқинда Олий Мажлис Қонунчилик палатасининг Ахборот ва коммуникация технологиялари масалалари қўмитаси томонидан Давлат ҳокимияти ва бошқаруви органлари фаолиятининг очиқлигини таъминлаш фаолиятини мувофиқлаштириш ва мониторингини олиб бориш бўйича Жамоатчилик кенгаши (Жамоатчилик кенгаши) билан ҳамкорликда "Очиқликни таъминлаш: самарали ҳуқуқни қўллаш амалиёти" мавзусида семинар ташкил этилди.

ЭРКИН ФАОЛИЯТ – ТАРАҚҚИЁТ ГАРОВИ

Семинарда парламент депутатлари, вазирлик, идоралар, фуқаролик жамияти институтлари ва оммавий ахборот воситалари вакиллари, ахборот соҳасининг малакали мутахассислари ва олимлари иштирок этишди.

Таъкидлаш жоизки, мазкур семинар Қўмитанинг Жамоатчилик кенгаши билан ҳамкорликда "Давлат ҳокимияти ва бошқаруви органлари фаолиятининг очиқлиги тўғрисида"ги қонуннинг мазмун-моҳиятини ижрочиларга етказиш ва амалиётга қўллашда самарадорлигини оширишга қаратилган навбатдаги туркум ахборот-таълим йўналишидаги тадбирлардан биридир.

Тадбирни ўтказишдан кўзланган асосий мақсад давлат ҳокимияти ва бошқаруви органлари раҳбарлари ва ахборот хизмати ходимларига мазкур қонун талабларини самарали қўллашга оид услубий тавсиялар бериш, ахборот соҳасида очиқликни таъминлашда намуна бўлаётган етакчи давлат органлари фаолияти билан таништиришдан иборат.

Тадбирда таъкидланишича, давлат ҳокимияти ва бошқаруви органлари фаолиятида очиқликни таъминлаш борасидаги ишларнинг истиқболдаги самарадорлигини ошириш тегишли қонуности ҳужжатларни ишлаб чиқиш ва амалиётга татбиқ этиш билан бевосита боғлиқдир. Бу борада Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2015 йил 6 ноябрдаги "Давлат ҳокимияти ва бошқаруви органлари фаолиятининг очиқлиги тўғрисида"ги Ўзбекистон Республикаси қонуни қоидаларини амалга оширишга йўналтирилган комплекс чора-тадбирлар кўриш тўғрисида"ги қарори ва у асосида тасдиқланган комплекс чора-тадбирлар алоҳида аҳамиятга эга.

Тадбир давомида сўзга чиққанлар "Давлат ҳокимияти ва бошқаруви органлари фаолиятининг очиқлиги тўғрисида"ги Ўзбекистон Республикаси қонуни қоидаларини амалга оширишга йўналтирилган комплекс чора-тадбирларнинг ўз вақтида ижро этилиши борасидаги муҳим тадбирлар ҳақида иштирокчиларга ахборот бериб ўтишди.

Шунингдек, семинар иштирокчилари Жамоатчилик кенгаши томонидан тасдиқланган давлат ҳокимияти ва бошқаруви органлари фаолияти очиқлиги мониторингини олиб бориш ва уни баҳолаш методикаси билан танишдилар. Ушбу методика асосида жорий йилдан бошлаб давлат органларининг очиқлик бўйича мавжуд қонун ва қоидаларни амалга ошириш сифатини акс эттирувчи "очиқлик индекси" йиғма кўрсаткичи эълон қилиб борилади.

Семинар иштирокчиларига қонунчиликка мувофиқ, давлат ҳокимияти ва бошқаруви органлари фаолияти ҳақида жамоатчиликка ахборот етказиш усуллари, хусусан, ахборотни чоп этиш, интернет тармоғидаги расмий веб сайт, ҳамма кириши мумкин бўлган хона ва жойга жойлаштириш, ахборот-кутубхона ва архив фондлари орқали тақдим этиш, ахборотдан фойдаланувчилар учун давлат ҳокимияти ва бошқаруви органларининг очиқ ҳайъат мажлисларида иштирок этиш имкониятини яратиш, ахборот олишга доир сўровларига жавоб бериш каби усуллардан самарали фойдаланишга доир тегишли тавсиялар берилди.

Семинар давомидаги тақдимотларда давлат ҳокимияти ва бошқаруви органлари фаолиятининг очиқлигини таъминлаш, улар фаолияти устидан жамоатчилик назоратини амалга ошириш, берилаётган ахборотлардан фуқароларнинг қониқиш даражасини оширишни тартибга солишга оид намунавий ҳужжатлар ҳақида маълумотлар берилди. Шу билан бирга иштирокчиларга фуқароларнинг ахборот олиш эркинлигини таъминлаш бўйича конституцион ҳуқуқларини амалга оширишда очиқликни таъминлашнинг самарали усуллларига доир зарур услубий, маслаҳат ёрдамлари берилди.

Тадбирда сўзга чиққанлар Ўзбекистонда давлат ҳокимияти ва бошқаруви органлари фаолиятининг очиқлигини таъминлашда замонавий ахборот коммуникация технологияларидан самарали фойдаланиш масалаларига алоҳида эътибор берилаётганлигини таъкидлаб ўтдилар. Бу ўринда давлат органларининг Интернет глобал тармоғидаги ахборот ресурслари аҳоли ва жаҳон жамоатчилигини ҳукумат ва давлат органлари фаолияти ҳақида, шунингдек, улар томонидан кўрсатилаётган хизматлар ҳақида хабардор бўлишида муҳим роль ўйнамоқда.

Ахборот ресурсларини ривожлантириш борасида олиб борилган комплекс чора-тадбирлар натижасида ўтган даврда давлат идораларининг веб-сайтлари зарур даражадаги ўсишга эришди. Жумладан, уларнинг дизайни, ахборот сифати ва кўлами яхшиланиб, ҳамма кириши ва фойдаланиши имкониятининг яратилганлиги аҳолида давлат идоралари фаолияти ва самарали ишлари тўғрисида ҳолис тасаввурнинг шаклланишига хизмат қилмоқда.

Ўз мухбиримиз

МАТБУОТ – ДАВЛАТ ОРГАНЛАРИ БИЛАН ЖАМОАТЧИЛИК МУЛОҚОТИНИНГ МУҲИМ ВОСИТАСИ

Конференция

Пойтахтимизда 3 май куни "Оммавий ахборот воситалари жамоатчилик билан мулоқотни ҳамда давлат ҳокимияти ва бошқаруви органлари фаолияти очиқлигини таъминлашнинг муҳим омили сифатида" мавзуида халқаро конференция бўлиб ўтди.

Тадбир Ўзбекистон электрон оммавий ахборот воситалари миллий ассоциацияси томонидан Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Қонунчилик палатаси, Олий Мажлис ҳузуридаги Нодавлат нотижорат ташкилотларини ва фуқаролик жамиятининг бошқа институтларини қўллаб-қувватлаш жамоат фонди маблағларини бошқариш бўйича парламент комиссияси, ЕХҲТ, ЮНЕСКО ва Германиянинг Конрад Аденауэр номидаги жамғармасининг мамлакатимиздаги ваколатхоналари ва бошқа ташкилотлар ҳамкорлигида ташкил этилди. Унда депутатлар, оммавий ахборот воситалари раҳбарлари, вазирликлар, идоралар, халқаро ва жамоат ташкилотлари вакиллари, маҳаллий ва хорижий экспертлар иштирок этди.

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Қонунчилик палатаси Спикери ўринбосари С.Отамуродов, Ўзбекистон электрон оммавий ахборот воситалари миллий ассоциацияси бошқаруви раиси Ф.Абдухолиқов, Олий Мажлис ҳузуридаги Нодавлат нотижорат ташкилотларини ва фуқаролик жамиятининг бошқа институтларини қўллаб-қувватлаш жамоат фонди маблағларини бошқариш бўйича парламент комиссияси раиси А.Саидов, ЮНЕСКОнинг Ўзбекистондаги ваколатхонаси раҳбари К.Пиккат ва бошқалар Президент Ислом Каримов раҳнамолигида Ўзбекистонда демократик ислоҳотларни ҳаётга татбиқ этиш жараёнида оммавий ахборот воситалари фаолиятини изчил ривожлантириш, матбуот ва ахборот эркинлиги ҳамда давлат ҳокимияти ва бошқаруви органлари фаолияти очиқлигини таъминлашда уларнинг ролини кучайтиришга алоҳида эътибор қаратилаётганини таъкидлади.

Мамлакатимизда яратилган мустаҳкам қонунчилик жамият ҳаётининг барча жабҳаларида кечаётган ислоҳотлардан халқимизни ўз вақтида хабардор этиб бориш, жисмоний ва юридик шахсларнинг ахборотдан фойдаланишини, айниқса, давлат органлари фаолиятидан аҳолининг хабардорлигини таъминлаш имконини бермоқда.

Давлатимиз раҳбари томонидан илгари сурилган Мамлакатимизда демократик ислоҳотларни янада чуқурлаштириш ва фуқаролик жамиятини ривожлантириш концепциясига мувофиқ 2014 йил май ойида қабул қилинган "Давлат ҳокимияти ва бошқаруви органлари фаолиятининг очиқлиги тўғрисида"ги қонун фуқароларнинг ахборот соҳасидаги ҳуқуқ ва манфаатларини таъминлаш, давлат ва жамоатчилик ўртасида самарали мулоқотни йўлга қўйишда ОАВнинг роли ва таъсирини янада оширди.

Бугунги кунда мамлакатимизда фаолият юритаётган оммавий ахборот воситаларининг олтмиш фоизга яқини нодавлат медиа тузилмалардир. Давлат ҳокимияти ва бошқаруви органларининг ахборот манбалари ҳам йилдан-йилга такомиллашмоқда. Ҳозир давлат ҳокимияти ва бошқаруви органларининг 114 веб-сайти мавжуд бўлиб, улардан 90 таси фойдаланишда қулайлик яратиш ва замонавий технологик талабларни инобатга олган ҳолда мобиль иловаларини жорий этган. Давлат органлари веб-сайтлари орқали кўрсатилаётган электрон хизматлар кўлами тобора ошиб бормоқда.

Президентимизнинг 2011 йил 30 декабрдаги "Оммавий ахборот воситаларини янада ривожлантириш учун қўшимча солиқ имтиёзлари ва афзалликлар бериш тўғрисида"ги қарори ОАВ фаолиятининг самарадорлигини ошириш, давлат ҳокимияти ва бошқаруви органлари фаолияти устидан жамоат назоратини кучайтиришда муҳим аҳамият касб этаётгани алоҳида таъкидланди. Мазкур қарорга мувофиқ, оммавий ахборот воситалари ва нашриётларга қатор имтиёз ҳамда преференциялар берилган. Анъанавий тарзда ўтказилаётган кўрик-танловлар, ижодий лойиҳалар замонавий журналистика ютуқларини оммалаштириш, соҳа ходимларининг касб маҳоратини юксалтириш, таҳририятларнинг моддий-техник базасини мустаҳкамлашга хизмат қилмоқда.

Анжуманда мамлакатимизда оммавий ахборот воситаларининг замонавий асосда фаолият юритиши учун барча шароитлар яратилгани, давлат ташкилотлари билан фуқаролик жамияти институтлари ўртасида самарали жамоатчилик мулоқотини шакллантиришда ОАВнинг роли ва аҳамияти тобора ошиб бораётгани, соҳада халқаро ҳамкорлик ривожланаётгани қайд этилди.

– Ўзбекистонда оммавий ахборот воситалари фаолиятини қўллаб-қувватлашга қаратилаётган улкан эътибор самарасида мазкур соҳа изчил ривожланиб бораётир, – деди ЮНЕСКО бош маслаҳатчиси Могенс Шмидт (Дания). – Мазкур халқаро конференция Ўзбекистонда ва жаҳонда "давлат – медиа – жамоатчилик" мулоқотида очиқ ахборот жамиятини таъминлашнинг амалий механизмлари, журналистика соҳасидаги тенденция ва янгиликлар билан танишиш, ўзаро фикр алмашиш имконини бергани билан аҳамиятли бўлди.

Мамлакатимизда соҳа ходимларининг жаҳон журналистикасининг илғор иш услублари ва ютуқларини ўрганишига катта эътибор қаратилмоқда. Жаҳоннинг етакчи медиакомпаниялари журналист ва мутахассислари иштирокида ўқув-тренинглар, семинарлар ўтказилмоқда. Ҳар йили кўплаб журналистлар хорижий мамлакатларда малака ошириб қайтмоқда.

– Ташкилотимиз Ўзбекистон электрон оммавий ахборот воситалари миллий ассоциацияси билан медиа соҳасида кўплаб лойиҳаларни амалга ошириб келмоқда, – деди Конрад Аденауэр номидаги жамғарманинг Марказий Осиё бўйича минтақавий вакили Томас Кунце. – Хусусан, Ўзбекистон журналистлари Германия оммавий ахборот воситалари фаолияти билан танишиб, малака ошириб қайтмоқда. Бундай тадбирлар оммавий ахборот воситалари фаолиятини янада ривожлантиришга, журналистларнинг касб маҳорати ва билимини оширишга хизмат қилади. Ўзбекистон оммавий ахборот воситалари билан самарали ҳамкорлигимиздан мамнунмиз ва алоқаларимиз янада кенгайишига умид қиламиз.

Конференцияда давлат ҳокимияти ва бошқаруви тизимини демократлаштириш ва либераллаштириш, сўз ва ахборот эркинлигини, давлат бошқаруви органлари фаолиятининг очиқлигини, ОАВнинг иқтисодий мустақиллигини таъминлаш, жамоатчилик фикрини ўрганишнинг янгича усул ва технологияларини ривожлантириш, аҳоли хабардорлигини янада оширишда давлат органларининг оммавий ахборот воситалари билан ҳамкорлиги ва бу борада хорижий давлатлар тажрибасига оид қатор масалалар юзасидан фикр алмашилди, маърузалар тингланди.

Нодира МАНЗУРОВА,
ЎзА мухбири

Ҳуқуқий онг юксаклиги – комиллик кафолати

Жамиятда фуқароларнинг ўз ҳуқуқ ва қонуний манфаатларини билиши, бурчларига қатъий риоя этиши жамиятда қонун устуворлигини таъминлашга, адолат ва ижтимоий барқарорликнинг қарор топишига хизмат қилади.

БИЛИМ КОМИЛЛИККА ЕТАКЛАЙДИ

Чунончи, Ўзбекистонда инсон омили ва унинг манфаатларини таъминлашга жиддий эътибор қаратилмоқда. Аҳоли, айниқса, ёшлар ўртасида ҳуқуқий маданиятни юксалтириш давлат сиёсатининг устувор йўналишларидан бири бўлиб бормоқда. Ҳуқуқий тарғиботни кучайтириш орқали ёшларнинг таълим-тарбиясини янада яхшилаш, уларнинг миллий ва умуминсоний қадриятлар руҳида соғлом ва баркамол бўлиб вояга етишларига кўмаклашиш мақсадида кўплаб чора-тадбирлар амалга оширилаётир.

Бу борада юртимизда давлат ҳамда жамоат ташкилотларининг бир ёқадан бош чиқариб ҳаракат қилаётгани диққатга молик. Нодавлат-нотижорат ташкилотларининг мамлакатда ёшларга оид давлат сиёсатини амалга оширишда қаратилган қатор лойиҳалари молиялаштириляпти.

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси ҳузуридаги нодавлат-нотижорат ташкилотлари ва фуқаролик жамиятининг бошқа институтларини қўллаб-қувватлаш жамоат фонди мунтазам суръатда ННТлар ўртасида ёшларга ўз ҳуқуқ ва бурчларини ўрганиш ҳамда меҳнатга муносабатини шакллантириш, ижтимоий фаоллигини янада оширишга оид қатор грант танловларини эълон қилиб келмоқда. Мазкур танловларда ғолиб деб топилган ННТлар давлат гранти асосида молиялаштирилмоқда.

Фонд томонидан қўллаб-қувватланган Ёшлар тарбияси ва ҳуқуқий маданиятини шакллантириш мавзусидаги лойиҳалардан бирини «Hurriyat» газетаси йил давомида амалга ошириб келяпти.

Айтиш кераки, "Ҳуқуқий онг юксаклиги — комиллик кафолати" номдаги ушбу лойиҳа ёшларнинг ҳуқуқий саводхонлигини оширишда муҳим аҳамият касб этмоқда. Лойиҳа доирасидаги навбатдаги тадбир Тошкент вилоятининг Паркент туманида жойлашган Паркент тадбиркорлик ва хизмат кўрсатиш касб-ҳунар коллежида бўлиб ўтди. Унда мустақиллик йилларида таълим соҳасидаги ислоҳотлар самаралари ҳамда кўплаб ёшларнинг эришаётган ютуқлари эътироф этилди. Тадбирнинг асосий масаласи эса ёш авлоднинг ҳуқуқий онгини юксалиши хусусида бўлди. Бу ҳақда Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Қонунчилик палатаси депутати, жамоатчилик вакиллари ҳамда "Hurriyat" газетасининг маъсул ходимлари мулоҳаза қилдилар.

Учрашувда сўзга чиққан Олий Мажлис Қонунчилик палатаси депутати Тўлқин Каримов ёшларнинг илм олишлари ва соғлом бўлиб вояга етишлари учун юртимизда яратилаётган кенг имконият ва шароитлар хусусида атрофлича тўхталиб ўтди. Шунингдек, депутат ҳали фарзандларимиз таълим-тарбияси борасида қилиниши зарур бўлган ишларга алоҳида эътибор қаратди.

— Ёшлар ўртасида соғлом турмуш тарзини қарор топтиришда уларни гиёҳвандлик, ахлоқсизлик, четдан кириб келаётган турли зарарли таъсирлардан, "оммавий маданият"нинг таҳдид ва хатарларидан асраш масалалари – доимий эътиборда бўлиб келмоқда, — деди у. — Чунки ҳозирги мураккаб даврда миллий қадриятларимизга ёт ғоялар, ёшларимизнинг онги ва қалбини эгаллашга қаратилган ғаразли хуружлар тобора кучаймоқда. Айниқса, бу каби хуружларнинг интернет тармоғида ортиши янада хатарли эканини таъкидлаш жоиз. Аксарият ёшлар ўз мақсадлари учун интернет тармоғидан фойдаланмоқда. Бу эса барчамизни айниқса, ёш авлод вакилларини янада ҳушёр ва огоҳ бўлишга ундайди. Давлатимиз раҳбари "Юксак маънавият – енгилмас куч" асарида таъкидлаганидек, "маънавиятга қарши қаратилган ҳар қандай таҳдид ўз-ўзидан мамлакат хавфсизлигини, унинг миллий манфаатларини, соғлом авлод келажагини таъминлаш йўлидаги жиддий хатарлардан бирига айланиши ва охир-оқибатда жамиятни инқирозга олиб келиши мумкин". Шунинг учун ҳар бир фуқаро ҳушёр бўлиши ва ҳар қандай ахборотни чуқур таҳлил қила олиши лозим. Бунинг учун эса кераклича билим ва савия талаб этилади. Агар мана шу кўникмалар шакллансагина киши ватанпарвар ва ҳар томонлама етук инсон бўлиб етишади. Бу эса келгусида ҳар бир шахсдан қонунлар асосида кафолатланган ҳуқуқларидан амалда фойдалана олиши, энг муҳими, ҳақ-ҳуқуқларини тўлиқ таъминланиш имконини беради. Зотан, ҳуқуқини билган киши ён-атрофда бўлаётган воқеа-ҳодисаларга нисбатан холислик адолат нуқтаи назаридан қарайди. Яхши-ёмонни ажрата олади. Уни ҳеч ким тўғри йўлдан адаштира олмайди.

Шунингдек тадбирда ёшларимизга берилаётган имтиёз ва имкониятлардан айрим коллеж, лицей ўқувчилари, талабалар етарлича фойдаланмаётгани, вақтини бекорга ўтказаётгани, натижада, айрим нохушликлар кузатилаётгани хусусида ҳам сўз юритилди. Ёшлар тарбияси уларнинг одоб-ахлоқи, билим олиши ўта муҳим масала. Бундан ҳеч ким ўзини четга олиши мумкин эмас. Маҳалла-кўй, ота-оналар ва ўқитувчиларнинг яқин ҳамкорлиги барча муаммоларни бартараф эта олади.

Дарҳақиқат, ёшлар тарбияси, билими, ҳуқуқий маданияти қанча юксак бўлса, келгуси ҳаётининг пойдевори ҳам шундай мустаҳкам бўлади. Чунки илм инсонни ҳар қандай тўсиғу ғовлардан олиб ўтади.

Учрашув чоғида Паркент тадбиркорлик ва хизмат кўрсатиш касб-ҳунар коллежи ўқувчиларидан 20 нафари йиллик бепул обуна қилингани ҳақида таҳририятнинг дипломи ва қимматбаҳо совғалари топширилди. Тадбирдан сўнг коллежда ҳуқуқий йўналишда олиб борилаётган ишлар билан танишиш мақсадида коллеж директори вазифасини бажарувчи Азизбек Ҳусановни суҳбатга тортдик.

— Ёшлар билан, айниқса, ўсмирин ёшдагилар билан ишлашнинг ўзига яраша қийинчиликлари бор. Чунки бу даврда улар вояга етиб, дунёга ўзгача нигоҳ билан қарайди. Айнан шу пайтда келажак пойдеворини яратади. Тўғри йўлни кўрсатиш эса биз каби устозлар ва ота-оналар олдидаги энг муҳим вазифа. Бу жараёнда ўз ҳақ-ҳуқуқларини англаши эса уларни келажакда тўғри йўлдан бориш имконини беради. Ёш авлоднинг ҳуқуқий, сиёсий билим ва маданияти қанчалик юксалиб борса, давлат ва жамият ҳам шунга яраша тараққий этаверади. Шунинг учун талабаларимизни ҳуқуқий онгини ошириш масаласи доимий эътиборимизда бўлиб, дарслардан ташқари турли учрашувлар ташкил этиб келаётирмиз. Бу каби жонли мулоқотлар уларнинг ҳуқуқий маданиятини шаклланишида муҳим ўрин тутмоқда. Қолаверса, коллежлар ўртасида турли ҳуқуқий йўналишдаги танловларнинг ташкил этилгани талабаларнинг бу соҳага бўлган қизиқишини орттирмоқда. Ўтган йилда талабаларимиз "Сиз қонунни биласизми?" танловида республика босқичига иккинчи ўринни олишди.

Чинданда бугун таълим соҳасидаги турли кўрик танловлар, фан олимпиадалари ҳамда имтиёзли степендиялар каби рағбатларнинг жорий этилгани ёшларнинг илмга бўлган қизиқишини янада орттириб, уларнинг илмий салоҳиятини оширмоқда. Бу эса уларнинг жаҳон фан олимпиадаларида муносиб ўрин эгаллашига омил бўлаётир. Буларнинг барчаси юртимизда таълим соҳасига берилаётган эътибор ва ёшлар учун яратиб берилаётган кенг имкониятлар самарасидир.

— Гоҳида кўзни ғубор босиб, олдидаги неъматлар қадрини билмай қоларкан, киши. Бундай пайтда устозу катталарнинг ўгитлари биз каби ёшларга асқотмоқда, — дейди коллежнинг 2-курс талабаси Гавҳар Нишонова. — Мана шундай учрашувларда ёшларга яратилаётган имкониятлар, тенгдошларимизнинг эришаётган ютуқлари хусусида кўп айтиларди. Лекин бу бизга худди узоқдаги воқеалардек туюларди. Бироқ кузатишлар натижасида уларнинг гаплари бежиз эмаслигини, ён-атрофдаги тенгқурларимизнинг эришаётган ютуқларидан тушуниб етдим. Астойдил ҳаракат қилсанг, ҳаммасига эришиш мумкин. Бунинг учун коллежимизда барча шароитлар бор. Қолаверса, ҳаракатингни қўллаб-қувватловчи устозларнинг кўплиги кишини янада руҳлантиради. Ўйлаб қарасам, биздан фақат ўқиш ва ҳаракат керак, холос. Қолган ютуқларнинг ўзи келавераркан. Шундай экан, нега ўқимаслигимиз, берилган имкониятлардан тўлиқ фойдаланмаслигимиз керак? Бу бизга берилган ҳуқуқ-ку. Ундан тўғри фойдаланиш бизнинг бурчимиздир. Буни барча тенгдошларимиз тўғри тушунмоғи ўз вақтида англамоғи даркор.

Хулоса шуки, аҳоли, айниқса, йигит-қизларнинг ҳуқуқий онги ва маданиятини юксалтириш, сиёсий фаоллиги ва фуқаролик масъулиятини оширишга бугуннинг энг муҳим вазифаларидан бири сифатида қаралаётган экан, мана шундай учрашувларнинг катта нафи тегиши шубҳасиз.

Бобур МУҲАММАДИЕВ,
"Hurriyat" мухбири

Ушбу мақола Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси ҳузуридаги Нодавлат-нотижорат ташкилотларини ва фуқаролик жамиятининг бошқа институтларини қўллаб-қувватлаш жамоат фонди грант маблағлари асосида чоп этилмоқда.

Замон ўзгаришлари

ВИРТУАЛ ОЛАМДА

янги имкониятлар

— Анчадан бери бир нарсани ўйлаб юргандим. Ғоям тўғри ёки нотўғрилигини билмайман. Уни қўллаб-қувватлашган тақдирда ҳам режамни амалга ошириш учун маблағ йўқ. Хуллас, бу шунчаки хомхаёл, — деб қолди билимдон курсдошларимдан бири.

— Ўрток, ундай дема. Сенда туғилган фикр бошқа ҳеч кимда бўлмаслиги мумкин, — унинг руҳини кўтаришга ҳаракат қилдим. — Ғоядан маблағ йўқлиги ёки ўзингга ишонмаганинг учун воз кечиш ярамайди. Бугун ахборот технологиялари асрида интернет ўзингга ишонишга, ғоянгни молиялаштиришга ёрдам беради. Бунинг учун краудфандинг ва краудсорсинг технологияларидан фойдаланишни билсанг, кифоя...

Чиндан ҳам, бугун интернет мақсадимизни амалга ошириш йўлида биз учун яхши восита. Ишбилармонлар ундан хомашё сифатида фойдаланади. Бугун шундай технологиялар бўй кўрсатмоқдаки, улар ёрдамида бизнес лойиҳалар муваффақиятли амалга оширилмоқда, бир-биридан қизиқарли асарлар, фактларга бой журналистик материаллар яратилмоқда. Социал медиа — миллионлаб, ҳатто миллиардлаб инсонларни бирлаштиришга қодир виртуал майдон. Унинг мана шу интегратив имкониятидан унумли фойдаланиш, ижтимоий медиа тараққиёти самараси ўлароқ вужудга келган янги технологияларни ўргатиш ва уларни амалиётга татбиқ этиш давр талаби. Ана шундай янги

технологияларга мисол сифатида краудфандинг ва краудсорсингни келтиришимиз мумкин. Бу технологияларнинг мазмун-моҳияти нима ва бизга қандай имкониятлар яратиши мумкин? Ушбу саволга Алишер Навоий номидаги Ўзбекистон Миллий кутубхонаси анжуманлар залида Ўзбекистонда интернет журналистика ривожининг долзарб масалаларига бағишланган талабаларнинг еттинчи анъанавий медиаконференциясида жавоб топишга ҳаракат қилинди.

Талабалар конференцияси етти йилдан бери анъанавий тарзда ўтказиб келинмоқда. Аҳамиятли жиҳати шундаки, конференциянинг модератори ҳам, спикерлари ҳам талабалар.

— Ушбу медиаконференциянинг асосий мақсади — талаба ёшларни бирлаштириш, ўз фикрларини баралла айтишлари учун имконият яратиб бериш ҳамда янги-янги ғоялар асосида миллий интернет журналистикамизни ривожлантиришдир, — дейди Ўзбекистон Миллий университети журналистика факультети "Услубият, таҳрир ва интернет журналистика" кафедраси доценти Шерзодхон Қудратхўжаев. — Бу галги мавзу ҳам доимгидек долзарб. Тақдимотлар ҳар бир интернет фойдаланувчиси учун қизиқарли ва фойдали бўлишига ишонамиз. Краудфандинг ва краудсорсинг технологияларини содда тилда айтадиган бўлсак, ўзбек халқининг қон-қонига сингиб кетган ҳашарнинг моҳиятини ифодалайди. Яъни халқимиз азалдан меҳр-оқибатли, инсонпарвар бўлиб келган. Тарихан фарғона каналининг қурилиши деймизми ёки бошқа кўрсатилган жонбозликлармми, бари бу фикрни исботлайди. Краудфандингнинг моҳияти ҳам шу — бирдамлик, жамоавийлик асосида бирор фойдали ишга ундашдир.

Бу технологиялар янги тушунчалар бўлса-да, ўзига хос

тарихга эга. "Краудсорсинг" атамаси илк марта 2006 йилда журналист Жефф Ҳауининг "Wired" журнали учун тайёрлаган "The Rise of Crowdsourcing" мақоласида қўлланган. Бу муайян ишлаб чиқариш вазифаларини номуайян сонли шахслар гуруҳи зиммасига меҳнат шартномаси тузмаган ҳолда юклашни назарда тутувчи технологиядир. ЎзМУ журналистика факультети учинчи курс талабаси Нигина Ҳакимова назариядан чекинган ҳолда "Телевидениеда краудсорсинг имкониятларидан фойдаланиш" мавзусида қилган тақдимот иши орқали бу технологияни амалиётда қўллаш имкониятларини аудиторияга тушунтириб беришга ҳаракат қилди. Унинг фикрича, телевидениеда краудсорсинг имкониятларидан фойдаланиш кўлами кенг. Телевидениеда краудсорсингдан интервью, ток-шоу, теле-акция, мобиль репортаж кабилар орқали фойдаланиш мумкин. Улардан теле-акция ва мобиль репортажнинг қўлланилганига деярли кўзимиз тушмайди. Эътибор берадиган бўлсак, кўрсатувларнинг кўпчилиги бир хил ғоя асосида яратилган. Агар теле-акция ўтказилиб, аудиториядан янгича ғоялар йиғиб олинса, бир-биридан қизиқарли ва муваффақиятли кўрсатувлар ташкил этилган бўларди. Аудиторияда олим ҳам, ўқитувчи ҳам, физик ҳам, санъатшуносу механик ҳам бор. Журналистнинг хаёлига ҳам келмаган ғоялар улардан чиқиши мумкин. Ёки мобиль репортажни олайлик, журналистикада тезкорлик муҳим омил ҳисобланади. Битта журналист бир вақтнинг ўзида турли вилоятларда бўлаётган воқеалар ҳақида репортаж шаклида ахборот беролмайдику. Аммо мобиль-репортаж йўлга қўйилса, бунинг имкони бўлади. Бундай вазиятда аудитория ва журналист ўртасида рақобат ҳам юзага келиши мумкин. Рақобат бор жойда эса ўсиш бўлади.

ЎзДЖТУ халқаро журналистика факультети учинчи босқич талабаси Моҳларойим Қаюмова ўз тақдимот ишида бу ҳақда тўхталиб ўтди:

— Аслида, бу технологиялар азалдан мавжуд эди. Матбуотда унинг хатлар, акс-садо каби кўринишлари бор. Аммо интернетда краудсорсинг технологияси қайтадан туғилди, десак муболаға бўлмайди. Агар сиз ўзбек халқи урф-одатлари ҳақида мақола ёзмоқчи бўлсангиз, краудсорсинг технологиясидан фойдаланиб аудиториядан маълумот олишингиз мумкин. Ижтимоий тармоқда бунинг учун биргина савол билан мурожаат қилиш кифоя.

Бу технологиялардан ноширликда ҳам фойдаланиш мумкин. Қайси китоб аудиторияга кўпроқ ёқади? Қайси бирини чоп этмаганимиз маъқул каби саволлар нашриёт раҳбарларини қийнаши табиий.

— Ишни мақсадли амалга ошириш учун ижтимоий тармоқда биргина саҳифа ёки нашриётнинг сайтида биргина рукн очилса кифоя. Бу саҳифага чоп этилиши мумкин бўлган китобларни жойлаштириб, аудитория ҳукмига ҳавола этиш керак. Аудитория уни таҳлил ва танқид қилади, ўз фикрини билдиради, овоз беради. Қайси китоб кўп овоз олса, чоп этиш учун танлаб олинади, — дейди ЎзМУ журналистика факультети иккинчи босқич талабаси Елена Чуянова. — Чет эл тажрибасига таянган ҳолда "havaskor.uz" сайтини ташкил қилишни таклиф қилардим. Бу сайт ҳам аудиториянинг ўзига ишончи ортишига, фикрлаш қобилиятини шакллантиришга ёрдам беради, ҳам ўзбек адабиётининг ривожига ҳисса қўшади. Яна бир таклифим, ижтимоий тармоқда ғоялар бозорини ташкил қилиш. Унга кимда қандай ғоя бўлса жойлаштирилади, у аудитория томонидан такомиллаштирилади ва молиялаштирилиб, амалиётга татбиқ қилинади. Бу нуқтада краудфандинг ўз ишини бошлайди.

Агар сизда қандайдир янги ғоя ёки таклиф пайдо бўлган бўлса-ю, уни амалга оширишга маблағингиз бўлмаса ёки ўзингизга ишонмаётган бўлсангиз, краудфандинг технологиясидан фойдаланганингиз маъқул.

Медиаконференция давомида мана шундай бир-биридан қизиқ мулоҳазалар юритилди, таклифлар билдирилди.

— Еттита университет талабалари иштирокида ўтказилган ушбу медиаконференцияда талабалар миллий интернет журналистикамизни ривожлантириш мақсадида ишлаб чиқилган лойиҳалари билан иштирок этди. Краудсорсингнинг визуал имкониятлари, фармацевтика йўналишида краудфандингдан фойдаланиш каби мавзуларда сўз юритишди. Ўйлаймизки, бу лойиҳалар ўз натижасини беради, — дейди ЎзМУ журналистика факультети доценти, филология фанлари номзоди Нозима Муратова.

Тадбирда тажрибали мутахассислардан иборат экспертлар гуруҳи талабалар ишини муносиб баҳолади. Медиаконференция сўнгида тақдирлаш маросими бўлиб ўтди. Унга кўра "Энг яхши ғоя", "Энг яхши тақдимот", "Энг яхши модератор", "Энг яхши савол" ва бошқа номинациялар бўйича ғолиблар аниқланди.

Интернет ҳар қандай инсон учун очиқ майдон. Ундан нима топиш, уни нима билан тўлдириш ўзимизга боғлиқ. Келинг, уни миллий ахборотга, бир-биридан эзгу ғояларга тўлдирайлик. Бунинг учун янги технологияларни билишимиз, замон билан ҳамнафас бўлишимиз керак.

Шоҳсанам КОМИЛОВА,
"Hurriyat" мухбири

2016 йил — Соғлом она ва бола йили

Ҳар бир оиланинг ўз қонун-қоидалари бор. Ота ибратли ҳаёти билан ўғилларига ўрнак бўлса, она ҳам қизларини рўзғор тутумидан тортиб, ахлоқ, одоб, шарм, ҳаёли бўлишга ўргатади. Оила одоби шаклланишида икки томоннинг эътибори ва меҳри муҳим ўрин тутади. Ота-оналар ва фарзандлар ўртасидаги ҳақ-ҳуқуқлар нафақат шариатимиз, балки қонун ҳужжатларимизда ҳам алоҳида белгилаб қўйилган. Чунки Авлоний бобомиз таъкидлаганларидай, тарбия бу – ҳаёт-мамот масаласидир.

ОИЛА ОДОБИ

Ҳар бир ота-она қобил фарзандлар ўстиришга ҳаракат қилади. Лекин баъзи ҳолларда оилада нотўғри шаклланган моддий ёки маънавий муҳит бола тарбиясига салбий таъсир кўрсатиши мумкин. "Ўғлинг ёмон бўлса, қаддинг букилади. Қизинг ёмон бўлса, етти пуштинг чирқирайди", дейдилар. Демак, ота-оналар фарзандлари, ўз навбатида, уларнинг ҳам нуридийдалари олдидаги вазифаларни тўлиқ адо этиши оиланинг жамият олдидаги бурчини тўғри бажараётганидан далолат беради. Шифокорларимиз ҳам "Бола тарбиясини айнан, ҳомиланинг илк давридан бошлаш керак", деб бежиз айтмайдилар. Бунинг сабаби оддий, яъни, бола тўғри ривожланиши учун аввало, она соғлом бўлиши керак. У дунёга келгандан то мактабга боргунга қадар, яқинлари томонидан тўғри йўлга солинса, айнан, улар орзу қилган инсон бўлиб вояга етади. Бундай пайтларда катталар кичиклар онгига салбий таъсир кўрсатадиган, тарбиясини бузадиган сўзлардан тийилиши керак.

Бола етти ёшига етгунга қадар онги ривожланиб, ўз мақсадларини белгилай бошлайди. Оилада, ота-онасидан қандай тарбия олган бўлса, энди уни мактабда такрорлайди. Албатта, йигит-қизларимизнинг тўғри тарбия олишида ўқитувчиларнинг ҳам хизмати беқиёс. Лекин бу борада маҳалланинг таъсири катта, деб ўйлайман. Кўча-кўйда кўрган, билганларига қараб, боланинг хатти-ҳаракатлари у ёки бу томонга ўзгариши мумкин. Агар бола "нотўғри қадам" ташлаётган бўлса, дарҳол оилада тушунтириш ишларини олиб бориш мақсадга мувофиқдир. Хўш, бугун оилаларда бунга қанчалик эътибор берилмоқда?

Жорий йилни давлатимиз томонидан "Соғлом она ва бола йили" деб номланиши айнан, ёшларимизнинг ҳар томонлама баркамол инсонлар бўлиб вояга етишишлари учун мустаҳкам замин яратмоқда. Бинобарин, бугун жаҳон саҳналарида совринли ўринларни қўлга киритаётган кўплаб ёшларни кўриб, беихтиёр "отангга раҳмат!" деб юборамиз. Болалигидан яхши тарбия топган бундай ёшлар келажакда нафақат ўз оиласи, балки жамиятимизга ҳам катта фойда келтиради. Шу ўринда таъкидлаш лозимки, балоғатга етмаган қизларни эрта турмушга бериш, уларни оила масъуллигига ёшлигиданоқ бириктириб қўйиш турли муаммоларни келтириб чиқаради. Бу масала юзасидан маҳаллаларда ота-оналар билан очиқ мулоқотлар уюштириш, уларга бу борадаги асосли фикрларимизни айта олишимиз керак.

Мухтасар айтганда, эртанги кунимиз равнақи учун хизмат қила оладиган фарзандларни тарбиялаш, камол топтиришда оила муҳим аҳамият касб этади. Шундай экан, оилаларимиз тинч ва фаровон бўлиши, фарзандларимиз баркамол инсонлар бўлиб улғайиши учун ўз ҳиссамизни қўшишга масъулмиз. Дилбандларимиздан эса, ўз навбатида, аввало оилада, таълим муассасаларида олаётган тарбиялари орқали ўзларига билдирилаётган ишончни оқлашлари талаб этилади. Зеро, ўтмиши буюк бўлган юртимизнинг келажагини бундан ҳам юксакларга кўтариш баркамол авлод қўлида эканини унутмайлик.

Маъмур ПАРМОНОВ,
журналист

ЎЗИМИЗДАН ХОРИЖГА

Фаолият

Мамлакатимизда енгил-саноат хусусан, тўқимачилик маҳсулотларини ишлаб-чиқаришга катта эътибор қаратилиб, айни дамда энг чекка ҳудудларда ҳам кичик цехлардан тортиб, фабрикалар фаолияти йўлга қўйилмоқда. Бунинг натижасида минглаб кишилар иш билан таъминланиб, бозорларимиз миллий маҳсулотларимиз билан тўлиб бормоқда.

Айни пайтда "Ўзбекенгилсаноат" акциядорлик жамияти тасаррўфида 200 дан ортиқ корхоналар фаолият юритмоқда. Яна 24 та янги корхонани ишга тушириш мўлжалланмоқда. Бу лойиҳалар рўёби билан 12 минг 700 та янги иш ўрни яратилиб, кўплаб коллеж битирувчилари иш билан таъминланади.

Ҳозирги кунда европача услубда кийиниш урф бўлишига қарамай, кўплаб хотин-қизлар ўртасида миллий либосларимизга қизиқиш ортиб бормоқда. Баҳорнинг илиқ кунларида қизлар эгнидаги миллий матоларимиз адрас ва атласлардан тикилган либосларни кўриб қувонасан, киши. Бу ҳақда "Ўзбекенгилсаноат" акциядорлик жамияти техника сиёсати ва прогнозлаш бош бошқармаси бошлиғи Дилбар Муҳаммедова шундай дейди:

— Шуниси қувонарлики, бозорларимиздаги аксарият кийим-кечаклар юртимиз енгилсаноат корхоналарига тегишлидир. Бежиримлиги, сифати ва нархининг ҳамёнбоплиги билан маҳсулотларимиз ўз харидорларини топаётир. Сўнгги пайтларда товарларимизнинг сифатига янада эътибор қаратиб, ҳаво ўтказиши, ювганда ранги ўчмаслиги, чўзилувчанлигига аҳамият берилмоқда. Зеро, кийим инсон танасини ташқи таъсирлардан асрайдиган восита бўлиши билан бирга, ўзига ва атрофдагиларга эстетик завқ бағишлаши лозим. Шу боис миллий элементлардан фойдаланиб, қулай ва замонавий дизайндаги кийимлар ишлаб чиқаришга ҳаракат қиляпмиз. Матоларга нақш, жияк ва кашталардан безак бериб, миллийликни уйғунлаштирган ҳолда маҳсулотлар яратиляпти. Либослар дизайнини яратишда модельер рассом ва дизайнерлар билан иш олиб борамиз. Услубчиларимиз эса чет эллик дизайнерлар билан ҳамкорлик қилишаётир.

Дарҳақиқат, юртимизда ишлаб чиқарилаётган трикотаж маҳсулотларининг сифат даражаси юқори бўлиб, жаҳон стандартларига бемалол жавоб беради. Кўпчилик сунъий матолардан узоқлашиб, табиий (пахта, жун, ипак,) маҳсулотдан тайёрланган кийимларни маъқул кўришяпти. Пойтахтимиз ва мамлакатимизнинг кўплаб ҳудудларида "Lukbo tekstil", "Arje feyshn","Korteksoks", "Shayxontohur textile", "Crockid", "Бирюза групп" каби корхоналарнинг махсус дўконлари очилган. Бу ерда жинс ва ёшга мослаштирилган, иқлим ва фаслга мўлжалланган либослар ҳамда матоларни ҳамёнбоп нархда харид қилиш мумкин.

Дилбар Муҳаммедованинг таъкидлашича, бугунги кунда одамлар орасида тери ва аллергик касалликлар учрамоқда. Айрим ҳолларда кийимлар ҳам бунга сабабчи. Шу боис матони бўяшда синтетик аралашмалардан қочишга ҳаракат қилинади. Бу жараёнда, айниқса, болалар ва чақалоқлар кийимларига алоҳида эътибор берилади.

Россия, Германия, Ҳиндистон ва бошқа давлатларда Ўзбекистон маҳсулотига эҳтиёж ва талаб ортиб бормоқда. Айтиш жоизки, мамлакатимиз газлама ва матолари эндиликда Малайзия ва Ветьнам маҳсулотлари билан бемалол рақобатлаша олади.

— "Ўзбекенгилсаноат" акциядорлик жамияти тасаррўфидаги корхоналар ташқи бозорлардаги иштирокини мустаҳкамлаб бормоқда, — дея сўзида давом этди суҳбатдошимиз. — Айни пайтда, мамлакатимизда ишлаб чиқарилаётган тўқимачилик ва трикотаж маҳсулотлари 55 дан зиёд давлатга экспорт қилинмоқда. Ўтган йили Колумбия, Бразилия, Салвадор, Покистон, Грузия, Хорватия, Нигерия ва бошқа давлатларда янги бозорлар ўзлаштирилди. Жамиятимиз экспорт корхоналар маҳсулотлари номенклатурасини кенгайтириш, хорижий давлатларга тавсия этиш мақсадида Хитой, Россия, Беларус, Латвия, Жанубий Корея, Туркия, Германия ва бошқа мамлакатларда халқаро ихтисослаштирилган кўргазма ва ярмаркаларда иштирок этмоқда.

Оммавий спорт кийимлари ишлаб чиқариш фаолиятнинг асосий йўналишларидан бири саналади. 2015 йилда мамлакатимизда 190,8 миллиард сўмдан зиёд маҳсулот ишлаб чиқарилди. Жорий йилда ҳам "Ўзбекенгилсаноат" корхоналари юқори қўшимча қийматга эга бўлган тайёр маҳсулот ишлаб чиқариш ҳажмини оширишда давом этади. Асосий эътибор, болалар спорт кийимлари ишлаб чиқаришни янада кўпайтириш, экспорт ҳажмини ошириш, хорижий инвестицияларни кенг жалб этишга қаратилади. Жумладан, 2016 йилда 1,1 миллиард долларлик маҳсулотлар экспорт қилиш ҳамда 32 та инвестиция лойиҳаларни амалга ошириш кўзда тутилгани тадбиркорларга катта имкониятлар очади.

Наргиза БОБОМУРОДОВА

“ОЛТИН ҚАЛАМ” — ФАОЛЛИККА ЧОРЛАЙДИ

« Бошланиши 1-бетда

Тадбир доирасида таниқли санъат усталари, ўзбек миллий эстрадасининг вакиллари ва ёш хонандалар иштирокида концерт дастури намойиш этилди.

Тантанали маросимда Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Сенати аъзолари, Қонунчилик палатаси депутатлари, турли вазирлик ва идоралар, жамоат ва халқаро ташкилотларнинг вакиллари, соҳада узоқ йиллардан бери самарали фаолият юритиб келаётган журналистлар, Ўзбекистон Миллий ва Жаҳон тиллари университетларининг журналистика факультетлари профессор-ўқитувчилари, талаба ёшлар қатнашдилар.

Тадбирда Ўзбекистон Республикаси Бош вазири ўринбосари Б. Ҳодиев иштирок этди ва барчани байрам билан қутлади.

СЎЗ — ТАНЛОВ ҒОЛИБЛАРИГА

Бош миллий мукофот соҳиби “Тошкент телерадиоканали” ДУК директори Мадамин САФАРОВ:

— Аввало, биз журналистларни давлатимиз раҳбари, ҳукуматимиз доимий қўллаб-қувватлаб келаётганидан чексиз миннатдормиз. Қўлга киритаётган ютуқларимиз замирида ҳам мамлакатамизда ёшларга бўлган катта эътибор ва ғамхўрликни кўриш мумкин. “Тошкент” телерадиоканалида кадрларнинг асосий қисмини ёшлар ташкил қилади. Хорижий тилларни биладиган, фуқаролик позицияси ва кенг дунёқарашига эга ёшларга суяниб, уларни қўллаб-қувватлаб ишлаганимиз натижасида шундай мукофотни қўлга киритдик.

Биз ҳеч кимдан кам эмасмиз, кам бўлмаймиз ҳам, деган қараш ҳаётимизнинг ҳар бир жабҳасида бўй кўрсатмоқда. Бугунги кунда ўзбек томошабини ўзи истаган, ёшига мос телеканални кўриш имкониятига эга. Яқин-яқингача юртимизда бор-йўғи тўрттагина телеканал фаолият юритарди. Бугун эса уларнинг сони ўн учтага етди. Ушбу юксак мукофот телеканалимиз жамоаси зиммасига катта масъулият юклайди. Кейинги фаолиятимизда бизга куч-қувват беради, қанот бағишлайди.

Матбуот йўналиши бўйича биринчи ўрин “Маънавий ҳаёт” журнали жамоаси бош муҳаррири Эшқобил ШУКУРОВ:

— Муҳтарам Президентимиз “Юксак маънавият — енгилмас куч” асарида маънавий баркамолликка эришиш ҳақида қимматли фикрлар билдирган. Ўзингизга маълум, бугун жаҳон миқёсида нечоғлик мураккаб вазият сақланиб турипти. Буларнинг ҳаммаси маънавият тушунчасига бориб тақалади. Яъни қайси мамлакатда маънавий ҳаёт яхши бўлса, у осойишта. Қайси мамлакатда бунинг акси бўлса, у таназзулга юз тутади. Шундай вазиятда ўзини турли маънавий таҳдидлардан ҳимоя қила олган халқ ўз ватанини ҳимоя қилган бўлади. Бу ўринда журналистларимизнинг ҳақиқатгўйлиги, холислиги, виждони уйғоқлиги, эл-юртига муҳаббати катта аҳамият касб этади. Бизда азалдан қалам юки деган тушунча бор. Мазкур тушунча илоҳий даражада қадрланган. Яъни кимнингки қўлида қалами бўлса, унга ишонганлар, уни қадрлаганлар, унга халқнинг, ҳақиқатнинг овози сифатида қараганлар. “Маънавий ҳаёт” журнали жамоаси ана шу эзгу ишни зиммасига олган. “Олтин қалам” миллий мукофоти ҳам айни шу жараёнларнинг бугунги кундаги акси, десак муболаға бўлмайди. Фурсатдан фойдаланиб, ҳамкасбларимизни, ғолибларни 3 май — Жаҳон матбуот эркинлиги куни билан табриклайман.

Радио йўналиши бўйича биринчи ўрин Андижон вилояти “Дийдор” радиоси муҳаррир-бошловчиси Бахтиёр МАВЛОНОВ:

— Ҳар йили устозларимнинг мана шундай мукофотга сазовор бўлганини кўриб, уларга ҳавас қилардим. Радио менинг ҳаётим, десам муболаға бўлмайди. У орқали инсонлар кўнглига кириб боришга, ижтимоий аҳамиятга эга бўлган дастурлар, эшиттиришлар тайёрлашга ҳаракат қиламан. Бу йилги танловга ижтимоий роликларим, Ўзбекистон халқ шоири Муҳаммад Юсуфга бағишланган “Унутмоқ осонмас бизларни” номли дастурим билан қатнашдим. Камтарона хизматларимга шундай улуғ мукофот лойиқ кўрилганидан хурсандман.

Телевидение йўналиши бўйича иккинчи ўрин соҳиби “Ёшлар” телеканали муҳаррири Мўмин ИБОДОВ:

— Тинч, осойишта, яратувчанликка бой ўтаётган ҳар бир кунимизнинг ўзи кишига олам-олам қувонч бахш этади. Инсон ўз касбидан завқ олиб яшаса, ана шу ёруғ кунлар ҳаётимизга янада кўпроқ мазмун бахш этади. Журналистика соҳасининг биргина телевидение йўналишининг ўзида қанчадан-қанча улкан ўзгаришлар юз берди, моддий-техника базаси мустаҳкамланди. Замон талабларига жавоб берадиган техникалар билан таъминланган кенг ва ёруғ студияларда фаолият олиб боряпмиз. Информацион дастурлар ўз номи билан юртимизда рўй бераётган ижтимоий-сиёсий, маданий-маърифий янгиликлар, эзгу ишлар бор бўй-басти билан халқимизга етказиб беріляпти. Мазкур жараёнда қатнашиб, ҳиссамиз қўшилаётганидан, ана шу ишларимиз танловда юқори баҳоланганидан мамнунмиз. Бу мукофот муҳаррир, режиссёр, тасвирчи, умуман, жамоанинг ҳар бир аъзосининг меҳнатига берилган баҳо, деб ўйлайман. “Олтин қалам” бизни бундан буён янада фаол бўлишга ундайди.

Интернет журналистика йўналиши бўйича 3-ўрин соҳиби “Kun.uz” веб-сайти муҳаррири Элдор АСАНОВ:

— Бугунги кунда интернет журналистикага бўлган эътибор тобора ортмоқда. Кунига камида юз минг киши сайтимиздан фойдаланади. Бир кунда юз-юз элликта хабар сайтимиз фойдаланувчиларига етказиб берилади. Улар орасида таҳлилий-танқидий материаллар ҳам бор. Мавзу кўлами кенг. Қисқаси, бор имкониятимизни ишга солиб, фаолликни қўлдан бой бермасликка ҳаракат қилиб келяпмиз. Меҳнатимиз юксак мукофотланганидан ғоятда миннатдормиз. Шу хурсандчилик лаҳзаларида ота-онамга, устозларимга раҳмат айтмоқчиман, уларнинг ишончи бўлмаганда бу натижаларга эришолмасдим.

Репортажни “Hurriyat” мухбирлари Х. ФАЙЗИЕВА, Ш. КОМИЛОВА тайёрлади.
Суратлар муаллифи Ф. РАҲИМОВ.

ЖУРНАЛИСТИКА СОҲАСИДА “ОЛТИН ҚАЛАМ” XI МИЛЛИЙ МУКОФОТИ УЧУН ХАЛҚАРО ТАНЛОВ ҒОЛИБЛАРИ ВА СОВРИНДОРЛАРИ

ЖУРНАЛИСТИКА СОҲАСИДА БОШ МИЛЛИЙ МУКОФОТ

«Тошкент телерадиоканали» ДУК ижодий жамоаси — директор Мадамин Сафаров

Мамлакатимизда юз бераётган муҳим ижтимоий-сиёсий ва социал-иқтисодий ўзгаришларни, пойтахтда амалга оширилаётган улкан бунёдкорлик ишларини кенг ёритгани учун.

АСОСИЙ НОМИНАЦИЯЛАР

Энг яхши журналистик материал учун (телевидение):

1-ўрин:
ЭОАВМА Ахборот маркази “Ўзбекистон онлайн” информацион дастури — лойиҳа раҳбари Феруза Элмуродова
Мамлакатимиз ижтимоий-сиёсий, социал-иқтисодий ва маданий ҳаётидаги ўзгаришларни кенг ва тезкор ёритгани учун.

2-ўрин:
Мўмин Ибодов — «Yoshlar» телеканали муҳаррири
Ёшларга оид давлат сиёсати моҳияти кенг ёритилган, ёш авлодни Ватанга муҳаббат, миллий ва умуминсоний қадриятларга ҳурмат руҳида тарбиялашга қаратилган дастурлари учун.

3-ўрин:
Матлуба Юсупова — Андижон вилояти телерадиокомпанияси телевидение гуруҳи катта муҳаррири
Мустақиллик йилларида вилоятда амалга оширилаётган янгиланишлар, буюк аждодларимиз меросига қаратилаётган эътибор мавзуларидаги кўрсатувлари учун.

Энг яхши журналистик материал учун (радио):

1-ўрин:
Бахтиёр Мавлонов — «Дийдор» радиоси муҳаррир-бошловчиси
Мамлакатимиз маданий-маърифий ҳаётидаги янгиланишлар ва ёшларни ватанпарварлик руҳида тарбиялашга оид эшиттиришлари учун.

2-ўрин:
«Маҳалла» радиоканали ижодий жамоаси — раҳбари Фахриддин Абдураҳимов
Мамлакатимиз ижтимоий-сиёсий ҳаётида фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органларининг ўрни, тинчлик-осойишталикни таъминлашда маҳаллаларда амалга оширилаётган ишларга оид туркум материаллари учун.

3-ўрин:
Римма Собиржонова — «Водий садоси» радиоси бошловчиси
Жамиятда қонун устуворлигини, аҳолининг ижтимоий муҳофазасини таъминлаш борасидаги ислоҳотлар самараларига оид туркум эшиттиришлари учун.

Энг яхши журналистик материал учун (матбуот):

1-ўрин:
«Маънавий ҳаёт» журнали таҳририяти — бош муҳаррир Эшқобил Шукуров
Истиқлол йилларида мамлакатимиз маънавий ҳаётида юз берган улкан янгиланишларни жамоатчиликка кенг тарғиб этган туркум материаллари учун.

2-ўрин:
«Дўстлик байроғи»/«Знамя дружбы» газеталари таҳририяти (Навоий вилояти) — бош муҳаррир Абдумажид Жўраев
Мамлакатимиз ва Навоий вилоятида амалга оширилаётган ижтимоий-иқтисодий ислоҳотлар самараларини кенг ёритгани учун.

3-ўрин:
Саид Раҳмонов — «Халқ сўзи» газетаси мухбири
Мамлакатимизда амалга оширилаётган янгиланишлар жараёнини кенг ва таҳлилий ёритгани учун.

Энг яхши журналистик материал учун (интернет-журналистика):

1-ўрин:
Азизжон Эрматов — «Бувайда кўзгуси» газетаси веб-сайти адабий ходими *(Фарғона вилояти)*
Мамлакатимиз ҳаётидаги ижтимоий-иқтисодий, маданий жараёнларни интернет тармоғида кенг ёритгани учун.

2-ўрин:
Исоқжон Бегматов — «Тўхтабой» жомеъ масжиди имом-хатиби
Аҳолини, хусусан, ёшлар онгини диний экстремистик оқимлар таъсиридан асрашга қаратилган маънавий-маърифий ҳамда диний бағрикенглик мавзуларига бағишланган туркум материаллари учун.

3-ўрин:
Элдор Асанов — «Kun.uz» веб-сайти муҳаррири Мамлакатимизда амалга оширилаётган янгиланишлар ва бунёдкорлик жараёнини кенг ва таҳлилий ёритгани учун.

РАҒБАТЛАНТИРУВЧИ МУКОФОТЛАР БЎЙИЧА:

Энг яхши матбуот хизмати номинацияси:

«Ўзбекистон темир йўллари» АЖ матбуот хизмати — матбуот хизмати раҳбари Мирзо Муродов

Энг яхши фоторепортаж учун номинацияси:

Анвар Ильясов — «Жаҳон» АА фотомухбири

МИЛЛИЙ ВА ХАЛҚАРО ҲАМКОРЛАР НОМИНАЦИЯЛАРИ ҒОЛИБЛАРИ:

Ўзбекистон Хотин-қизлар қўмитаси:

«Оммавий ахборот воситаларида хотин-қизлар фаолияти ёритилган энг яхши материал учун»
Муҳаббат Отамирзаева — «Андижоннома» газетаси бўлим мудири

Ўзбекистон Касаба уюшмалари федерацияси кенгаши:

«Соғлом она ва бола йили мавзусидаги энг яхши материал учун»
Лаззет Есемуратова — Қорақалпоғистон телерадиокомпанияси муҳаррири;
«Ижтимоий шериклик мавзусидаги энг яхши материал учун»
Адиба Умирова — «Ҳуррият» газетаси мухбири

ЎЗБЕКИСТОН МУСТАҚИЛ БОСМА ОАВ ВА АХБОРОТ АГЕНТЛИКЛАРИНИ ҚЎЛЛАБ-ҚУВВАТЛАШ ВА РИВОЖЛАНТИРИШ ЖАМОАТ ФОНДИ:

«Ўзбекистон ҳақида хорижий ОАВда берилган энг яхши материал учун»
«Мастерская» кинокомпанияси (РФ) «Узбекистан: жемчужина песков» ҳамда «Сквозь пески времен» ҳужжатли фильмлари учун — Ўзбекистондаги ҳамкори ЭОАВМА;

«Энг яхши таҳлилий-танқидий материал учун»
Рамиль Исламов — «Правда Востока» газетаси бўлими мудири

ЮНЕСКОнинг ЎЗБЕКИСТОНДАГИ ВАКОЛАТХОНАСИ:

«Орол денгизи ҳудудининг барқарор ривожланишида хотин-қизларнинг роли» номинацияси бўйича
Роза Ҳамидова — Қорақалпоғистон телерадиокомпанияси бош муҳаррири ўринбосари

БМТ АХБОРОТ МАРКАЗИ:

«Энг яхши ёшлар интернет нашри» номинацияси бўйича
Мастура Ҳамроева — «Маънавият гулшани» газетаси мухбири (Сурхондарё вилояти)

«МИНТАҚАВИЙ МУЛОҚОТ» (Словения):

«Қонун устуворлиги ёритилган энг яхши материаллар учун» номинацияси бўйича
Лола Ракаева — «Ўзбекистон» телерадиоканали «Ахборот» информацион дастурлари шарҳловчиси;
Лобар Исломова — «Анҳор.уз» веб-сайти бош муҳаррири

ЮСАИД ХАЛҚАРО ТАШКИЛОТИ ЛОЙИҲАСИ:

«Ўзбекистонда сил касаллигига қарши кураш масалалари энг яхши ёритилган материаллар учун» номинацияси бўйича
Сайёра Ҳасанова — Хоразм вилояти телерадиокомпанияси катта муҳаррири;

ГЕРМАНИЯНИНГ ХАЛҚ УНИВЕРСИТЕТЛАРИ DVV INTERNATIONAL ХАЛҚАРО АССОЦИАЦИЯСИНИНГ ЎЗБЕКИСТОНДАГИ ВАКОЛАТХОНАСИ:

«Катталарни ўқитиш ва таълим бериш соҳасида ОАВнинг энг яхши материали учун» номинацияси бўйича
Луиза Маҳмудова — «Туркистон-пресс» НАА муҳаррири

ҲОКИМ ЁШЛАР БИЛАН УЧРАШДИ

Ёшларга оид давлат сиёсати — амалда

Навоий вилояти ҳокими Эркинжон Турдимов бир гуруҳ фаол ёшлар билан учрашди.

Президентимиз раҳнамолигида ёш авлоднинг замонавий билим ва касб-ҳунарларни пухта эгаллаши, истеъдод ва салоҳиятини намоён этиши учун яратилаётган кенг шароит ва имкониятлар юксак самаралар бераётгани алоҳида таъкидланди. Президентимизнинг 2014 йил 6 февралдаги “Ўзбекистон Республикасида ёшларга оид давлат сиёсатини амалга оширишга қаратилган қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида”ги қарори бу йўналишдаги ишларни янги босқичда давом эттиришга хизмат қилмоқда.

“Ватан келажаги сенинг қўлингда!” шиори остида ташкил этилган учрашув ёшларда мамлакатимизда амалга оширилаётган кенг кўламли ислоҳотларга дахлдорлик туйғусини юксалтириш, бу борадаги тизимли ишлар самарадорлигидан доимий хабардорлигини оширишга қаратилгани билан аҳамиятли бўлди.

Бугун вилоятда 2 олий таълим муассасаси, 47 касб-ҳунар коллежи, 4 академик лицей ва 355 умумий ўрта таълим мактаби самарали фаолият юритмоқда. Навоий шаҳридаги Ёшлар маркази, “Ёшлик” спорт мажмуаси, туман ва шаҳарлардаги стадионлар, ёпиқ ва очиқ сузиш ҳавзалари, турли йўналишдаги тўгараклар ўғил-қизларнинг ҳеч кимдан кам бўлмасдан улғайишига хизмат қилмоқда.

Ёшларни эзгу мақсад ва ғоялар атрофида бирлаштириш, тенгдошлари билан соғлом рақобат муҳити асосида илмий ва техникавий кашфиётларни амалга оширишида “Камолот” ёшлар ижтимоий ҳаракати фаолияти муҳим аҳамият касб этмоқда. Ҳаракатнинг вилоятдаги 600 дан зиёд бошланғич ташкилоти қарийб 170 минг нафар ёшларни қамраб олган.

Учрашувда ёшлар ўқувчиларнинг касб танлаши учун ўрта-махсус, касб-ҳунар таълими муассасаларига кўпроқ саёҳатлар уюштириш, ёшларнинг маънавий оламини бойитишга хизмат қиладиган дастурларни кенгайтириш, миллий қадриятларимизни асраб-авайлаш мақсадида ёшлар фольклор-этнографик жамоалари ташкил этиш, таълим муассасаларида янги йўналишлар очиш таклифларини билдирди. Иқтидорли ўқувчи-талабалар учун вилоят ҳокимлиги стипендияси таъсис этиш, ёшларда интернет маданиятини юксалтириш, Алишер Навоий номидаги марказий маданият ва истироҳат боғида WiFi ҳудуди ташкил этиш таклифи айниқса кенг муҳокама қилинди.

Ёшлар марказидаги “Creative — инновацион ғоялар” тўгараги аъзосиман, — дейди Сардор Раҳмонов. — Учрашувда тўгарагимиз учун “Лего” роботлаш дастури ва жамланмаси харид қилиш таклифим ҳоким томонидан қўллаб-қувватланди ва тез орада ижобий ҳал этиладиган бўлди. Бу қурилма ёш техник ихтирочиларнинг янги ғояларини амалга ошириш, саноат корхоналари учун самарадор, замонавий робот қурилмалари яратишда муҳим омил бўлади.

Учрашувда мамлакат ва халқаро миқёсдаги танловлар, фестиваль ва мусобақалар ғолиблари вилоят ҳокимининг диплом ҳамда эсдалик совғалари билан тақдирланди.

Н.РАҲИМОВ, ЎзА мухбири

Замин ноз-неъматлари — дастурхон зийнати

ИҚТИСОДИЙ ШАРҲ

Латифжон Умрзоқов узоқ йиллар автотранспорт тизимида фаолият юритган. Бундан 4-5 йил олдин Жанубий Кореяда хизмат сафарида бўлибди. Бунинг нимаси қизиқ дейсизми? Қизиғини ўзи айтиб берди.

— Ўзим билан бир-икки килограмм гилос олиб боргандим. Меҳмонхонада мезбон мамлакат вакили ҳалиги гилосдан бир-икки донасини оғзига олди-ю, юз-кўзида ғалати ўзгариш пайдо бўлди.

"Вой-бўй, мева ҳам шунақа ширин бўладими?! Умримда бундай неъматни татиб кўрмаганман". Суҳбатдошимнинг бу ҳайрати менинг ғуруримни жўш урдирди. Ростдан ҳам, юртимиз тупроғида битган меваларнинг мазаси ҳеч қаерда йўқ-да!

2014 йил июнь ойида Тошкентда ўтказилган халқаро конференцияда Президентимиз: "Сиз муҳтарам меҳмонларга бир сирни айтмоқчиман. Жаҳонда камдан-кам учрайдиган табиат ва тупроқ-иқлим шароитларининг уйғунлиги туфайли дунёдаги энг мазали ва энг фойдали мева-сабзавотлар фақат бизнинг минтақамизда етиштирилиши мумкин" деганларида анжуман иштирокчилари Ўзбекистонга ҳавас қилишганди.

Конференция кунлари хорижлик меҳмонлар журналистлар билан суҳбатда айнан шу мавзуга алоҳида урғу беришди. АҚШдаги Атроф-муҳитни ўрганиш институти директори, профессор Майкл Эденштайн шундай деганди:

— Ўзбекистон кўркам боғлари, ширин-ширин мевалари билан дунёга машҳур. Қуёш нурига тўйинган бундай мазали меваларни бошқа ҳеч қайси мамлакатда учратмаганман!

— Юртингизда ишлаб чиқарилаётган озиқ-овқат маҳсулотлари, етиштирилаётган мева ва сабзавотлар, улардан тайёрланаётган шарбатлар юқори сифати, хуштаъмлиги ва табиийлиги билан ҳавасимизни келтиради, — деди испаниялик Фермерлар уюшмаси президенти Игнасио Фернандес де Меса. — Меваларнинг бу қадар кўплиги, турларининг хилма-хиллиги, бири-биридан мазалилиги бизни лол қолдирди.

Меҳмонларнинг ҳаммаси бозорларимиздаги бетакрор жозиба, тўкинликка тан беришди. Улар ушбу саховатли заминда етиштирилаётган тотли меваларни, ноз-неъматларни истеъмол қилиб роҳатланишди ва ҳавас қилишди.

2015 йилда юртимизнинг аксарият ҳудудларида баҳорнинг салқин келгани сабабли кўплаб боғлардаги дарахтларни совуқ урди. Лекин шуни мамнуният билан қайд этиш керакки, якунланган йилда мева-чеваларнинг бозор нархи ошиб кетмади. Бу Ўзбекистоннинг жанубий вилоятларида, шунингдек, нисбатан кеч гуллаган боғларда ҳосилнинг сақланиб қолгани билан изоҳланади.

Умуман, кейинги йилларда озиқ-овқат маҳсулотлари сифати ва хавфсизлигини таъминлаш масаласи тобора долзарб аҳамият касб этмоқда. Мамлакатимизда мазкур йўналишдаги чора-тадбирларни изчил татбиқ этишнинг мустаҳкам ташкилий-ҳуқуқий асослари яратилгани фуқароларнинг соғлом ва фаровон ҳаёт кечиришини кафолатлашда муҳим омил бўлаётир. Бинобарин, мустақилликнинг илк йиллариданоқ аҳолини озиқ-овқат маҳсулотлари билан таъминлаш масаласига устувор аҳамият қаратилган. Бу борада олиб борилаётган босқичма-босқич ислоҳотлар ўз самарасини бераяпти.

Юртимизда озиқ-овқат ишлаб чиқариш саноати жадал ривожланмоқда. Агросаноатни модернизациялаш бўйича амалга оширилаётган тадбирлар натижасида дала ва боғ неъматлари етиштириш ҳажми тобора ортиб бораяпти. Булардан ташқари, аҳолини йил давомида мева-сабзавотлар билан узлуксиз таъминлаш мақсадида замонавий андозалар асосида иссиқхоналарни вужудга келтириш, боғлар, токзорлар майдонини кенгайтириш, етиштирилган ҳосилни куз-қиш даврида сифатли сақлаш имконини берадиган омборхоналар барпо этиш саъй-ҳаракатлари ҳам алоҳида эътибордаки, бу озиқ-овқат маҳсулотлари таъминотининг барқарорлигига, бошқача айтганда, аҳоли дастурхони тўкинлигига хизмат қилмоқда. Жумладан, мамлакатимизда ҳар йили 16 миллион тоннага яқин мева-сабзавот етиштирилаётир. Аҳоли жон бошига қарийб 300 килограмм сабзавот, 75 килограмм картошка ва 44 килограмм узум тўғри келади. Бу халқаро нормаларга кўра мақбул деб ҳисобланадиган истеъмол меъёридан уч баробар кўпдир.

Қайд этиш жоизки, ўтган тарихан қисқа даврда юртимизда озиқ-овқат маҳсулотларининг четдан олиб келинишига барҳам берилди. Шунингдек, 2015 йилда мамлакатимиз Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг Озиқ-овқат ва қишлоқ хўжалиги ташкилоти(ФАО)га аъзо давлатларнинг озиқ-овқат хавфсизлигини таъминлаш соҳасида Мингйиллик ривожланиш мақсадларига эришгани учун бериладиган мукофотга сазовор бўлган 14 та давлатдан бири сифатида эътироф этилди. Бир сўз билан айтганда, мамлакатимиз ва халқимиз жаҳон ҳамжамиятида қишлоқ хўжалиги ва озиқ-овқат хавфсизлиги таъминланган мустақил давлат даражасига эришди.

Албатта, қўлга киритилган натижаларимиз бугунги жаҳон бозорининг мураккаб талаблари шароитида мамлакатимизнинг қишлоқ хўжалиги маҳсулотлари экспорт салоҳиятини кенгайтиришга имконият яратиб бермоқда. Зеро, Президентимиз 2015 йилда ижтимоий-иқтисодий ривожлантириш якунлари ва 2016 йилга мўлжалланган иқтисодий дастурнинг энг муҳим устувор йўналишларига бағишланган Вазирлар Маҳкамасининг кенгайтирилган мажлисидаги маърузасида 2020 йилда бошоқли дон етиштиришни 16,4 фоизга, картошка етиштиришни 35 фоизга, сабзавотни 30 фоизга, мева ва узумни 21,5 фоизга ошириш кўзда тутилгани ва бу ўз ўрнида шу турдаги озиқ-овқат маҳсулотларини экспорт қилиш ҳажмининг сезиларли даражада ортишига олиб келишини таъкидлаб ўтган эди.

Давлатимиз раҳбарининг жорий йил 12 апрелда қабул қилинган "Мева-сабзавот, картошка ва полиз маҳсулотларини харид қилиш ва улардан фойдаланиш тизимини такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида"ги қарори, шубҳасиз, мазкур соҳа ривожини янги босқичга олиб чиқади. Унда ушбу турдаги қишлоқ хўжалиги маҳсулотларини чуқур қайта ишлаш ҳамда сақлаш инфратузилмасини такомиллаштириш юзасидан ғоятда долзарб ва истиқболли вазифалар белгилаб берилди.

Айни пайтда давлат эҳтиёжлари учун пахта ҳамда бошоқли дон экин майдонларининг қисқартирилиши ҳамда уларнинг ўрнига дони, сабзавот, полиз ва картошка экинлари экилиши жаҳонда давом этаётган молиявий-иқтисодий инқироз шароитида ички истеъмол бозорини йил давомида озиқ-овқат маҳсулотлари билан барқарор тўлдириш, айниқса, қиш ҳамда баҳор мавсумларида хўл мева, сабзавотлар танқислигининг олдини олиш имкониятини яратмоқда.

Мамлакатимиздаги қайта ишлаш корхоналарига хомашё ресурсларини мунтазам етказиб бериш, ташқи бозорларда харидоргир ва рақобатбардош бўлган хўл мева ҳамда қайта ишланган мева-сабзавот маҳсулотларини экспорт қилиш ҳажмини, турларини кенгайтириш учун уларни етиштириш, ишлаб чиқариш ва харид қилиш бўйича ягона тизимни шакллантириш мақсадлари кўзланган қарорга кўра, эндиликда мева-сабзавотлар давлат буюртмаси бўйича харид қилинади. Маҳсулотларни саноат асосида қайта ишлаш учун давлат буюртмаси доирасида харид қилиш фермер ва деҳқон хўжаликлари ҳамда "Ўзбекозиқовқатхолдинг" холдинг компанияси таркибига кирадиган хусусий шаклдаги қайта ишлаш корхоналари ўртасида тузиладиган контрактация шартномалари асосида шартнома қийматининг 40 фоизидан кам бўлмаган миқдорда бўнак бериш орқали амалга оширилади. Энг муҳими, маҳсулотлар фермер ва деҳқон хўжаликлари билан келишилган ҳолда бозор нархларида харид қилинади. Бунинг замирида, албатта, фермер ва деҳқонларнинг манфаатдорлигини ошириш, уларга ўзлари етиштирган маҳсулотларни сотиш ҳамда реализация қилишда кўмаклашишдек эзгу ният мужассамдир.

Яна бир жиҳат шундаки, қарорга биноан мева-сабзавот, картошка, полиз маҳсулотлари ҳамда узумни қайта ишлайдиган хусусий мулк шаклидаги корхоналар, идоравий мансублигидан қатъи назар, 2019 йилнинг 1 январигача замонавий ускуна ва технологиялар олиб киришда божхона тўловлари (божхона йиғимларидан ташқари) тўламайди. Бундан ташқари, "Ўзбекозиқовқатхолдинг" холдинг компанияси таркибига кирадиган хусусий мулк шаклидаги қайта ишлаш корхоналари (ягона ижтимоий тўловдан ташқари) даромад солиғи, юридик шахслар мулк солиғи, микрофирма ва кичик корхоналар ягона солиқ, давлат мақсадли фондларига мажбурий ажратмалар тўлашдан озод этилди. Бундай янгиланиш бозор муносабатларига ўтишнинг беш тамойилидан бири — давлатнинг ўзи бош ислоҳотчи эканига ёрқин мисолдир.

Бу каби имтиёзларнинг берилиши мазкур субъектларнинг бўш маблағлари ҳисобидан ишлаб чиқаришни техник қайта жиҳозлаш ва модернизация қилиш, маҳсулот тайёрлаш ҳажмини ошириш, қўшимча иш ўринлари яратишга хизмат қилади.

Албатта, Президентимиз томонидан ушбу ҳуқуқий ҳужжатнинг қабул қилиниши мамлакатимиз ривожланишининг бугунги босқичида халқимиз турмуш даражасини ошириш йўлидаги ўз вақтида ва ҳаётий қадам бўлганлигини таъкидлаш жоиз.

Мухтасар қилиб айтганда, ушбу ҳужжат фермер ва деҳқон хўжаликлари, тадбиркорлик субъектларига янги имкониятлар яратиш билан бирга, мамлакатимизда озиқ-овқат хавфсизлиги барқарорлигини янада мустаҳкамлашга, қуёшли заминимизда битган ноз-неъматлар эл дастурхонини бойитишга хизмат қилади.

Ш.ЖАББОРОВ

Жуғрофий саёҳат

Дарёлар бўйлаб...

Дарёлар — чин маънода ҳаёт рамзи. Уларнинг бебаҳо неъмат саналмиш сув манбаи экани учунгина эмас, инсоният ҳаётида тутган бошқа ўринлари учун ҳам "Умр — оқар дарё", "Оққан дарё оқаверади" сингари пурмаъно ҳикматлар дунёга келган.

Бугунги "жуғрофий саёҳат"имиз сал бошқачароқ бўлади. Саёҳатимиз давомида дунёдаги энг йирик ва машҳур дарёлар узра "сузамиз".

БУЮК ВА МАШҲУР НИЛ

Нил нафақат Африкадаги, балки бутун дунёдаги энг узун дарёдир. Унинг номи қадимий манбаларда ҳам кўп бора тилга олинган. Юртдошимиз, буюк бобокалонимиз Аҳмад Фарғоний ҳаёти ва фаолияти билан озгина таниш инсон ҳам бу дарё ҳақида қизиқ маълумотларга эга бўлиши мумкин. Унда юз бериб турадиган кучли тошқинлар туфайли аллома 861 йилда машҳур нилометр асбобини ясаган...

Нил қитъадаги Конго, Танзания, Кения, Судан, Миср каби мамлакатлар ҳудуди бўйлаб оқиб ўтади. Узунлиги 6660 километрга яқин.

Дарёнинг бош ирмоғи Шарқий Африкадаги Вирунга тоғларидан Катера номи билан бошланиб, Виктория кўлига келиб қуйилади. Судан текисликларида ботқоқлик кўплиги боис бу ерда дарё жуда секин оқади. Оқибатда сувининг катта қисми буғланиб кетади. Аммо шу ҳолда ҳам у серсув дарёлигича қолади. Ўрта денгизга қуйилгунча унга биронта ҳам ирмоқ келиб қўшилмайди.

Нилнинг сув режими мавсумларга қараб кескин ўзгариб туради. Дарёнинг экватор қисмидаги ҳавзасида ёз ва қиш мавсумларида, Миср ва Суданнинг марказий ва шимолий ҳудудларида ёз-куз ойларида сув кўпаяди.

Нил ниҳоятда баракали дарё. У ўз йўлида бир неча юз миллион кишининг чанқоғини қондиради, қанча ерларни обод қилади. Ҳавзаси балиққа бой. Нил водийси суғориладиган деҳқончилик асосида юзага келган қадимги цивилизация марказларидан бири бўлган.

ҚОР ВА ЁМҒИРДАН ТЎЙИНГАН МИССИСИПИ

Миссисипи (маҳаллий ҳиндулар тилида — катта дарё) — АҚШда жойлашган бўлиб, дунёдаги энг катта дарёлардан биридир. Узунлиги 3950 километр, ҳавзасининг майдони 3268 минг километр квадрат. Сув режимига кўра, Миссисипи дарёси уч қисмга бўлинади.

Дарёси денгизга йилига 350 миллион тоннадан ортиқ оқизиқ келтиради. Дарё қор ва ёмғир сувларидан тўйинади. Баҳор ва ёз ойларида Миссисипининг ўрта ва қуйи қисмида кучли тошқинлар бўлиб, юқори қисми қишда музлайди. Дарёнинг йиллик ўртача сув сарфи сониясига 19 минг метр куб (энг юқориси сониясига 50-80 минг метр куб). Миссисипининг транспорт соҳасида аҳамияти катта: кема кўп қатнайди. У Санлаврентий дарёси орқали Атлантика океани билан боғланган.

Замонавий цивилизация барча сув манбалари, дарёлар каби Миссисипига ҳам салбий таъсир этяпти. Айни пайтда дарё сувининг саноат корхоналари чиқиндилари билан ифлосланишини камайтириш чоралари кўрилмоқда.

Бобур МУҲАММАД тайёрлади.

Олимларнинг фикрича...

ЗАРАРЛИ ОДАТЛАРДАН ХАЛОС БЎЛИШНИНГ ЙЎЛИ

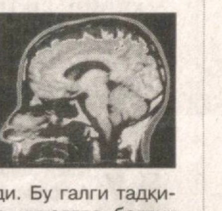

Шимолий Каролина университети нейробиологлари ичкиликбозликка сабаб бўлувчи нейрон ҳужайраларидан иборат занжирни топишди. Ушбу занжир миянинг икки қисмини боғлаб турар экан.

Бу қисмлар қаттиқ ҳаяжон ва тобелик жараёнига жавоб беради. Аслида, бу жараён аввалги тадқиқотларда аниқланган эди. Бу галги тадқиқотда олимлар ушбу қисмлар бир-бирига ниҳоятда боғлиқ эканини аниқлашди. Ушбу занжир фаол бўлса, инсон ичкилик ва бошқа зарарли одатларга тобе бўлмайди, уларга бўлган хоҳишни енга олади. Агар фаол бўлмаса, ичиш, чекиш, меъёридан ортиқ овқатланишни одат қилади, дейди нейробиологлар.

Инсон ўзи севган ишини ёки бирор яқин кишисини йўқотганда, миянинг биринчи қисми ташқи таъсирга жавобан ҳаракатга келади. Иккинчи қисми эса яхши кайфият, роҳатланиш ҳолатларида фаоллашади. Киши зўриққанда, асабийлашганда миянинг биринчи қисми иккинчисини ёрдамга чақиришига тўғри келаркан. Шунда одамда зарарли одатлардан бирортасига тобелик келиб чиқади.

Ушбу тадқиқот келажакда зарарли одатлардан халос бўлишга ёрдам беради, дейди тадқиқотчилар.

УЙҚУ ХОТИРАНИ МУСТАҲКАМЛАЙДИ

Инсон саломатлиги учун уйқунинг ўрни катта аҳамиятга эга экани ҳаммамизга яхши маълум. Бу борада ҳам кўплаб тадқиқотлар ўтказилган. Яқинда Калифорния университети олимлари олиб борган тадқиқот соғлом уйқу инсон хотираси учун нақадар муҳимлигини кўрсатди.

Хотира икки хил — қисқа муддатли ва узоқ муддатли бўлади. Уйқу вақтида ҳам инсон мияси ишлаб туради. Бош миянинг қисқа муддатли хотирага жавобгар қисми яхши уйқудан сўнг узоқ муддатли хотирага айланади, дея таъкидлашмоқда тадқиқотчилар. Одам қанча қаттиқ ухласа, хотира шунча мустаҳкамланар экан. Жараёнда олимлар уйқунинг ҳам икки қисмга — тез ва секин ухлаш жараёнига бўлинишини аниқлашди. Уйқунинг тез фазаси саккиз соатлик дам олиш жараёнида ҳар 4-5 дақиқада секинлик даврига ўтиб-алмашиб турар экан. Олимлар умумий уйқу вақтининг 20 фоизи қаттиқ уйқу даврига тўғри келишини таъкидлашмоқда.

ТУЙҒУЛАР ҚАНДАЙ ПАЙДО БЎЛАДИ?

17 та давлат генетик олимлари инсон хулқ-атвори билан боғлиқ тадқиқот олиб боришди. Унда бахт-саодат туйғуси, руҳий тушкунлик ҳамда невротик ҳолатлар келиб чиқиш сабабларининг генетик вариантлари аниқланди.

Тадқиқот давомида 300 минг нафар кишининг генига доир маълумотлар ўрганиб чиқилди. Олимлар тадқиқот давомида турли хил илғор статистик усуллардан фойдаланишган. Натижада хотиржамлик билан боғлиқ учта, тушкунлик билан боғлиқ иккита ва невротизм билан боғлиқ ўн битта ген аниқланган.

Лекин олимлар натижаларга юқори баҳо беришга шошилишмаяпти. Топилган генлар орқали улар инсонлар нега хотиржамлик, тушкунлик ёки неврозни ҳис этишларини ҳозирча юз фоиз тушунтириб беролмаяпти. Келажакда ушбу тадқиқот баъзи инсонлар бахт-саодат ҳиссини нега бошқаларга нисбатан кўпроқ туйишини аниқлашга ёрдам беришига умид қилишмоқда.

ТУНГИ СМЕНАДА ИШЛАШ ХАВФЛИМИ?

Тунги ва кундузги сменаларда узоқ муддат алмашиниб ишлаш инсон саломатлиги учун хавфли экани аниқланди. Бунинг учун америкалик олимлар сўнгги 24 йилдаги 189 та касаллик тарихини ўрганиб чиқишди.

Маълум бўлишича, ўн йил ичида ойига уч ё ундан кўпроқ тунги сменада ишлаган аёлларда юрак етишмовчилиги хасталигининг келиб чиқиши 15-18 фоиз юқори экан. Олимлар бундай натижа эркакларда кузатилмаслигини айтишмоқда. Тадқиқотчилар алмашиниб турадиган иш тартиби инсоннинг суткалик режимини бузишини қайд этди. Организм табиий маромининг бузилиши эса сурункали касалликларнинг келиб чиқишига сабаб бўлади.

Ортиқча вазн ва тартибсиз овқатланишни истисно қилганда, ушбу хавфли омилни бартараф этиш мумкин. Фақат, зарарли иш режимини ўзгартиришнинг йўлини топиш керак.

ЁҒЛИ ОВҚАТ МИЯНИНГ "СИЛЛАСИНИ ҚУРИТАДИ"

"Фаст-фуд"*(тез тайёр бўладиган овқат)*ларда токсинлар кўп бўлиши ва бу саломатлик учун хавфли экани аввалдан маълум эди. Эндиликда немис олимлари ўтказган тадқиқот ҳар қандай ёғли овқат зарарли эканини кўрсатмоқда.

Бунинг учун тадқиқотчилар каламушлар устида тажриба ўтказиб, уларни ёғли овқатлар билан "сийлашди". Кейин уларнинг миялари текширилди. Ёғли овқатда токсин *(заҳарли модда)*лар бўлиши аниқланди. Токсинлар глюкоза ва оқсил ишлаб чиқариш жараёнини пасайтирар экан. Бу эса миянинг "оч" қолиб, силласи қуришига сабаб бўлади, дейди олимлар.

Тадқиқотчиларнинг фикрича, узлуксиз уч кун ёғли овқат истеъмол қилган киши организмида глюкоза пасайиб кетади ва бу дарҳол ўз таъсирини кўрсатади. Натижада қандли диабет касаллигига ҳам йўл очилади. Демак, ёғли овқат нафақат инсоннинг ташқи кўриниши, балки ички органларига ҳам салбий таъсир ўтказади.

Интернет материаллари асосида Х. ФАЙЗИЕВА тайёрлади.

ЭЪЛОН

Тошкент шаҳар Учтепа тумани 12-даҳа, 19-уй, 48-хонадонга тегишли уй-жой кадастр ҳужжатлари йўқолганлиги туфайли

БЕКОР ҚИЛИНАДИ.

"Агробанк" акциядорлик тижорат банки жамоаси банк ходими Суръат Жумаевга отаси

Собир ЖУМАЕВнинг

вафоти муносабати билан чуқур таъзия изҳор этади.

Мен сездим, сиз-чи?

Сўнгги бора китоб дўконига қачон кирдингиз? Қайси китобни харид қилдингиз? Расталарда дид билан таҳланган, минглаб мавзуларда битилган китобларни кўриб шошиб қоласан, киши.

Ўқинг ва бой бўлинг

Қайси бирини олсам? Адабиёт, санъат, маънавият борасидами, муҳандислик, чорвачилик, боғдорчилик, иқтисодиёт, пазандачилик мавзусидами, хуллас, дунёда бирор бир соҳа йўқки, унга аталган китоб ёки қўлланмалар ёзилмаган бўлса. Шулар орасида бой бўлиш ҳақидаги китоблар ҳам бор.

Энг кўп сотиладиган китоблар, аввало, қандай қилиб бойиш ва бойликни кўпайтириш, сўнг соғлик, кейин пазандачилик ҳақидагилари экан. Ҳақиқатда, китоб расталарида бой бўлиш ва муваффақиятга эришишга оид китобларни кўп учратамиз.

Кўпчилик одамлар бахт ва бойлик ҳақида орзу қилади. Кимни ҳам фаровон ҳаёт қизиқтирмайди? Энг сўнгги русумдаги машина, кўп қаватли уй қуриш, саёҳат қилиш... Орзу-истаклар, эҳтиёжларнинг чек-чегараси йўқ. Бирига эришганда, иккинчиси, ҳаёлдан кетмайди. Хотиржамлик йўқолади. Қўлдан келганча ҳаракат, меҳнат қиламиз. Ризқимиз ҳам шунга яраша бўлади. Лекин, инсон психологияси истаган нарсага эришса-да, янада кўпроғини талаб этаверади. Бу истакларни қандай қилиб қондириш мумкин? Келинг, бой бўлиш ва муваффақиятга эришиш ҳақидаги китобларни варақлаб кўрайлик.

МУВАФФАҚИЯТ КАЛИТИ. Америкалик ёзувчи Дейл Карнегининг "Муваффақият калити" номли китоби ўқувчи эътиборини жамиятдаги муносабатларнинг нозик жиҳатларига қаратади. Китобда муомала маданияти, мулозамат, ўз-ўзига ишонч ҳосил қилиш, омма олдида сўзлаш, безовталикни бартараф этиш ҳақида тавсиялар бор. Бу яхши. Ишда, ўқишда, кўчада, шахсий этикет нуқтаи назаридан амалда қўллаш мумкин. Ўқувчиларни бефарқ қолдирмаган, миллионлаб нусхада чоп этилган ушбу китоб чиндан ҳам муваффақият томон етаклайдими? Китобнинг *"Танбеҳ беришнинг лозим бўлиб қолса, гапни нимадан бошлаш ҳақида"* бўлимида шундай жумлалар келтирилган. *"Ишни ҳамсуҳбатингизни мақтаишдан ва унинг яхши ишларини чин юракдан самимий эътироф этишдан бошланг"* ёки *"Мақташга сахийроқ бўлинг"*.

Қизиқ, мақташ орқали муваффақиятга эришсак ота-боболаримизнинг: «мақтанчоқ бўлма» ўгити қаерда қолади? Бу каби жумлалар талайгина. Балки пул ва бойликка эришиш навбатдаги китобда аниқроқ ёзилгандир?

ПУЛ, ИШ, ОМАД. Тўлатўкис фаровон ҳаёт кечиришнинг асосий омили ҳисобланадиган пул, иш ва омад ҳақида хорижий ҳамда МДҲ мамлакатлари психологлари тадқиқот натижалари бўлган мақолалардан иборат "Пул, иш, омад" китобини ўқиб, кишини бойиш истаги ортади.

Дастлаб ўқувчи бойлик сари 10 қадам юриши керак. Сўнг пул одамлардан нимани сўрашини билиб олади. Пулнинг 7 мўъжаз хусусиятига қизиқмайдиган одам бўлмаса керак. Қизиқми? Пул ва мия — бизнеснинг олтин қоидаси экан. Эътибор беринг, китобнинг 12 ва 33 саҳифасида нимадир ёзилибди. *"Талабалик йилларимизда компьютер ўйинлари жуда оммалашган эди, бошқалар каби биз ҳам ўйин ўйнашга жуда қизиқар эдик. Шахсан мен учун уруш ўйинлари жуда мароқли эди. Мен ўйинда тош, дарахт, олтин ва нефть кавлар эдим, буғдой ва чорва етиштирардим. Уларни сотиб, тегирмон, ёғоч арралаш хонаси, омборхоналар, кемалар қуриладиган ёки таъмир қилинадиган корхоналар қурардим. Армия ва флотларни ижарага олардим. Душманлар билан олишардим..."* ёки *"Пулларингиз кўпайгани маълум бўлгач, энди сиз бир қанча қийинчиликларга дуч келасиз. Худди шу ондан тайёрга айёрлар пайдо бўла бошлайди. Бу сиздан анча йиллар олдин юз ўгирган қариндошлар, узоқлашиб кетган дўстлар, бегоналар, аёллар бўлиши мумкин. Уларнинг ҳаммасини бир нарса — сизнинг пулларингизга эгалик қилиш ҳисси бирлаштиради".*

Ростдан ҳам қизиқ, шундаймасми? Муваффақиятга эришганда қариндош-уруғлар, дўстлар «текинтомоқ»қа айланса-ю, ғалабага эришиш учун ҳар қандай ёвузликдан фойдалансак. Булар ўқувчи онгини зарарламайдими?!

Бу каби китобларнинг бестселлер (энг кўп сотиладиган китоблар) сирасига кириши, ғарб давлатлари қарашлари ва ғояларига хос талқинлар миллий қадриятларимизга мос келмаслиги табиий. Бизда мақтанчоқлик, ғийбат, худбинлик, манманлик, ўзгани алдаш, хафа қилиш иллат сифатида қаралади. Пул топиш учун ёвузлик (компьютер ўйинидагидек), ҳар қандай тўсиқларга қарши вайронкор кураш, одамлар орасида меҳр-оқибатнинг йўқолиши, қўни-қўшни, дўстлар, ака-ука ўртасида пул олди-берди натижасида келишмовчиликларнинг келиб чиқиши ўқувчининг онгини шундай руҳда шакллантиради.

Расталардаги "ўқинг ва бой бўлинг" туркумидаги китоблар талайгина. Бири иккинчисини инкор этмайди. Келинг, бироз танаффус қилиб тарих ва ота-боболаримизни эслайлик.

Яқин ўтмишимизга назар ташлайдиган бўлсак, ҳар бир хонадондан бир киши бирор касб-ҳунар, масалан, деҳқончилик, боғбончилик, косиблик, ҳаттотлик билан шуғулланар, унинг топгани бутун оиланинг бир йиллик харажатларига етарди. Ҳатто ортиб қолиб, яқинлар орасидаги муҳтожларга ёрдам ҳам қилинар эди. Бугун эса оиладаги эр ҳам, хотин ҳам, ҳатто болаларгача тирикчилик ғамида елиб-югурадилар. Илм олишга ёки китоб мутолаасига вақт йўқ. Пул кетидан қувиб, ота-онадан хабар олишга имкон топилмайди. Бола тарбиясига эса фурсат... Аслида, мол-дунё топиляптими ёки йўқотиляптими? Гўё кишилар онгида "Дунё топиб олай, кейин мaза қилиб хотиржам ҳаёт кечираман" деган қараш шаклланиб қолмоқда. Тўғри, пул ва бойлик керак. Бозор иқтисодиёти шуни талаб қилмоқда.

Яқинда китоб дўконига кирганимда Аҳмад Муҳаммад Турсуннинг "Сиз қандай яшамоқчисиз?" номли китоби қўлмақўл бўлиб ўқилаётганини гувоҳи бўлдим. Ростдан ҳам ўқишли китобми? Китобни ўқий бошладим.

СИЗ ҚАНДАЙ ЯШАМОҚЧИСИЗ? Миллий урф-одатлар, қадрятлар ва Шарқона қарашларга мос равишда ёзилган "Сиз қандай яшамоқчисиз?" номли китобда ўқувчи: мазмунли турмуш кечириш, бахтли-саодатли бўлиш, турмуш машаққатларини енгиш, ҳалол йўл билан бойиш, оила фароғати, эр-хотин муносабатлари каби қатор мавзулардан хабардор бўлади. Китобнинг *"Бойлар ва камбағаллар"* бўлимида китобхон ҳақиқий бойлик нима, деган саволга жавоб топади. "Бойишнинг йўллари кўп" қисмида муаллиф чорвачилик, деҳқончилик, савдогарлик ҳақида сўз юритади. Шунингдек, сахийлик, камбағаллик, қаноат, исроф ҳақидаги маълумотларни инкор этиб бўлмайди.

Кишининг моддий ва маънавий оламини бойитувчи китоблар кўп, тажрибалар турфа хилдир. У санъат, адабиёт, спорт, маънавият борасида бўладими, ёки бойлик, омад, бахт, муваффақият ҳақидами, ўзимизга тегишли ахборотни оламиз. Фақат ҳозирги ахборот маконида қандай маълумот олишимиз муҳим аҳамиятга эга. Соғлом турмуш тарзи ва фаровон ҳаёт кечиришга ҳар бир инсон астойдил меҳнат қилади. Лекин, ўз инсоний қиёфасини йўқотмасликка ҳаракат қилиш муваффақият қозонишнинг ягона воситасидир.

Муҳаммадали МАМАДАЛИЕВ

Хотира — азиз

Тугаганига етмиш йилдан ошган машъум Иккинчи жаҳон урушида Ўзбекистон халқи ҳам моддий, ҳам жисмоний ва маънавий жиҳатдан урушнинг энг оғир синовларини бошидан ўтказган.

Ўзбек ўғлонининг жасорати

Минглаб навқирон йигитлар, хотин-қизлар жанггоҳларда, ишчи батальонларида, ҳарбий госпиталларда жанговар ва қизғин фаолият олиб боришган. Уларнинг кўпларини номи ватан тарихига, хусусан, пойтахтнинг Хотира майдонидаги китобларга зарҳал билан битилган. Акрам Ҳамдамов ана шундай инсонлардан биридир.

А.Ҳамдамов (1909-1943) асли Фарғонанинг Бешариғидан. У мактабда ўқиб юрган кезлардаёқ ташаббускорлиги, ўткир идроки билан устозларининг эътиборини тортди.. Ўрта мактабни битиргач, босмахонада ва "Янги Фарғона" газетасида ишлаб мусаҳҳиҳлик ва газета чиқариш, таҳрир сирларини ўрганди. 1930-1931 йиллар Масквадаги таълим академиясида таҳсил олди ва Ўзбекистон маориф комиссарлигида оммавий бўлим мудири ўринбосари бўлиб ишлайди.

Ушбу фактларни бежиз келтирмаяпмиз. Чунки, ташаббускор, масалани дангалича ҳал этадиган инсонлар ҳаётида нимандидир уддасидан чиқишга қодир бўлади. Лавҳамиз қаҳрамони ҳам шундай инсонлардан бўлган. У 1932 йил октябрь ойида ҳарбий хизматга чақирилади. Хизмат ва ўқишни тугатиб, зобитлик ҳужжатини олиб ватанга қайтади. Кейинчалик Ўзбекистон уй-жой қурилиш саноатида турли раҳбарлик вазифаларида ишлайди. Аммо унинг ташаббускорлиги, барча топшириқларни ўз вақтида нуқсонсиз бажариши кимларгадир маъқул келмайди. 1936 йилда ноҳақ қамоққа олинади ва 1937 йилда тўла оқланиб, ҳибсдан озод қилинади.

Шу йили у Тошкент вилояти Юқори Чирчиқ туманидаги боғдорчилик давлат хўжалигига директор этиб тайинланади. Совхозда ишни яхши қўя олганини кўрган раҳбарият орадан уч йил ўтгач Акрамни шу туман фирқа қўмитасига котиб этиб тайинлайди. Шунингдек, у туман газетасига муҳаррирлик ҳам қилади. 1941 йилда у ҳарбий хизматга чақирилади. Шу йили Наманган шаҳри ўқчи бригадасини ташкил этади. 1942 йилни А.Ҳамдамов уруш майдонларида ўтказади. Қаттиқ жанглардан бирида оёғидан яраланиб, госпиталда даволанади ва Тошкентга юборилади. Тўлиқ даволангач, яна урушга қайтиб, пулемётчилар эскадронига қўмондон ўринбосари лавозимига тайинланади.

Акрам Ҳамдамов Днепрни эгаллаш учун бўлган жангларда душманга қақшатқич зарбалар беради. Ана шу жангларнинг бирида капитан Акрам Ҳамдамов ва унинг сафдошлари душман дзотини йўқ қилиш учун аёвсиз жанглар олиб боради. Бир неча ўчоқларни яксон қилган Ҳамдамов душманнинг сўнгги дзотини йўқотишда ўз сафдошлари билан бирга амбразурани танаси билан беркитади ва ҳалок бўлади. Акрам Ҳамдамовнинг бу жасорати унинг ортидан келаётган минглаб кишиларнинг ҳаётини сақлаб қолди.

Унинг порлоқ хотираси ватандошлари, сафдошлари ва оиласи қалбида эзгулик ҳимоячиси сифатида мангу яшайди.

Сирожиддин АҲМАД

Аччиқ, аммо очиқ гап...

Яқинда таҳририятимизга бир аёл келиб, "Газеталарингда бўш иш ўринлари ҳақида эълон берибсизлар, ўша сонни тополмадим. Ўзимга лойиқ иш излаб юрганим", деб қолди. Айтишича, турмуш ўртоғи автоҳалокатга учраб, ногирон бўлиб қолибди. Унинг дори-дармонига кўп маблағ керак бўлаётгани аниқ.

Кўчанинг одами ёки белбоғсиз эркаклар

Шунинг учун аёл қўл қовуштириб ўтиролмай, иш излаб юрибди. Унинг гап оҳангидан оиласига садоқати, ғамхўрлигини сезиш қийин эмасди. Шундай жуфти-ҳалоли бор эркакларга, у ногирон, вақтинча ишламаётган бўлса-да, ҳавас қилса арзийди. Аммо ён-атрофимизда оиланинг соғлом "суянган тоғлар"и борки, ҳеч бир жиҳатига ҳавас қилолмайсан.

Ҳар куни ишдан уйга қайтаётганимда, маҳалладаги дўкон ёнида тизилиб ўтирган бекорчиларга кўзим тушади. Ўртага ташланган қарталарни бири қўйиб, бири муҳокама қилиши, қаҳ-қаҳ отиб кулиши ғашингни келтиради. Энг ёмони, уларнинг кичкина ўғли ёки невараси ҳам ёнида ўтириб, бу ўйиндан ўзига "керакли" нималарнидир олишга уринади. Ўйин ишқибозлари эса болакайларнинг тарбиясига салбий таъсир кўрсатаётгани қачондир "самара"сини бериши мумкинлигини ўйламайди, шекилли.

Ўша атрофда яшайдиган аёллардан бири ҳасрат қилиб қолди:

– Хўжайиним куни билан ишда, қайнотам кекса, мен ёш болалиман. Шу сабаб бозор-ўчар қилишга ҳар доим ҳам вақт бўлмайди. Ёнимиздаги дўконда рўзғорга керакли ҳамма нарса сотилади. Аммо қайнонам "атрофида кўп эркак йиғилиб олади" деб, у ёққа чиқишга рухсат бермайди. Маҳалладагилар келиб огоҳлантирганига қарамай, аҳвол ўзгармади.

Ўша аёлнинг гапларида жон бор. Хотин-қизлар бу "тўда"нинг олдидан ўтиб-қайтаверишга хижолат бўлишига улар парво қилмайди. Сотувчи эса "Бу ердан кетинглар, харидорларимга "йиғин"ларингиз салбий таъсир кўрсатяпти", деб айтолмайди. Бир маҳаллада яшаб, тўй-маъракаларда бирга ўтириб, уларга бундай муносабатда бўлишни ўзига эп кўрмайди.

Эркак азалдан оила боши саналган. Рўзғорнинг аравасини тортиш, иқтисодий масалаларни ҳал қилиш, асосан, уларнинг зиммасида. Шунинг учун ҳам "эркак кўчанинг одами" деган гап бор халқимизда. Хўш, бу "бекорчи хўжалар"нинг уйида иқтисодий муаммони ким ҳал қилади? "Кўчанинг одами" дегани кун бўйи кўчада беҳудага кун ўтказиш деганими?

Билишимизча, ўша қартабозлардан бирининг рафиқаси мактабда ўқитувчи экан. Ҳамкасбларининг айтишича, бу аёл одми кийинар, дарс соатлари учун ҳаммадан кўпроқ "талашар", шароити оғирлиги, эри ишламаслигидан шикоят қиларкан. Ана холос! Бу ёқда оиланинг "тиргак, таянч"и тўрт мучаси соғ бўла туриб, лабининг бир четига тамакини қистириб, кўчада қарта ўйнаб ўтирса-ю, у ёқда шўрлик хотини дилбандларим оч қолмасин, дея ўзини ўтга-чўққа уришга мажбур бўлса?! Эркакларга хос ор, ғурур, уят қайда қолди? Оиланинг масъулиятини ҳис қилмаган инсондан жамият ривожи учун қандай хайрли иш кутиш мумкин?

Яқин танишим опасининг икки бола билан ота уйига қайтиб келганини ўксиниб гапирганди. Поччаси тўйгача у ер-бу ерда бўлаётган қурилишларда ишлаб, "куним ўтсин"га пул топиб юрган экан. Тўйдан кейин ҳаммасини "йиғиштирибди". Опаси тиббиёт муассасасида ҳамшира бўлиб, унинг топганига кун кўришаркан. Ўртада икки фарзанд дунёга келибди. Ташвишлар ортгани сайин аёлнинг дилидаги ғулғула ошар, бироқ эркакнинг парвойифалак бўлиб қолаверган. Охирги пайтларда рафиқасининг топганини олиб ичадиган, маст бўлиб, уни урадиган қилиқ ҳам чиқарган. Оқибатда рўзғорни пароканда қилган. Бу биргина мисол. Афсуски, бундай тақдирлар оз эмас...

Бугунга келиб хотин-қизларнинг жамиятдаги ўрни янада ошди. Энди у нафақат уй бекаси, балки тадбиркор, ишбилармон, фермер, ҳунарманд ва раҳбар шахсга айланди. Булар ҳар соҳада ўз самарасини беряпти. Бир томондан оила аравасини бир кишидан кўра икки киши тортгани яхшида. Аммо айрим эркаклар яратилган имкониятни бошқачароқ талқин қилаётганлари ва бу уларга қўл келаётгани ачинарли ҳол. Улар ҳам ўз бурчларини унутмасаларгина оила тинчлиги, фаровонлигига эришиш мумкин.

Хуллас, бир қўшиқда айтилганидек, ҳеч қачон соғлом "эрни хотин боқмасин". Токи, белбоғ эркакнинг белида, рўмол аёлнинг бошида мустаҳкам турсин.

Зебо ҚУТЛИЕВА

ОНА

Мамлакат ая анчадан буён мусофирчиликда юрган ўғлидан хавотир олиб, йўлига термулади. Азамат ҳам онасининг қистови билан акасини изламаган жойи қолмади. Олти ойки, ундан дом ҳам йўқ, дарак ҳам. Бундан волидаси чуқур ўйга толган.

— Ўзи тинчмикан? Юраги безовта қилиб турарди. Мазаси қочмадимими? Ижара ҳақини нафақамдан йиғиб қўйгандим. Пул сўрашга хижолат тортаяпти, шекилли. Ҳеч бўлмаганда, қаердалигини билганимда, бунчалик хавотирга тушмасдим. Қишлоқнинг бир тўпори боласи бўлса, ноҳақликка чидаб туролмайди. Тағин йўқ жойдан ўзига бир иш орттириб юрган бўлмасин. Устига-устак кеча тушимга кирибди. Кўзимга хафахон кўринди. Ёки менга шундай туюлдимикан, — ёстиғи остидаги китобни варақлайди.

— Шоир болам момоси қилиб берган айронларгача унутмабди. Падарининг ёди хаёлидан кўтарилмабди. Ўртоқларидан аллақайси ерларда юргунча, ватанга қайтишини сўрабди. Яхши-ёмон кунларда бирга бўлайлик, дебди. Улардан яқинлари ҳам қанчалик хавотир олаётгандир. Болаларсиз уй ҳувиллаб қоларкан. "*Совуқ юриб кетган юрагингизни хайр, бегонадан-бегонам менинг*", дегани ким бўлдийкин? Қўшни маҳалладаги Орзигулни кўз остимга олиб қўйгандим. Отаси йигитнинг топиш-тутиши яхшимас, деб совчиларга рад жавобини берди. Унга буни қандай айтаман? Шаҳарда ҳеч кимга керагим йўқ, дегунча, менга зарур пайтда ёнимга қайтса бўлмасмикан, — Шоирнинг онаси минг хаёлга бориб, боғ этагига тушиб кетди. Меҳрибонининг ҳорғин юзига термулиб, Азаматнинг кўзлари ёшга тўлади.

— Бизни бир ўзингиз бировдан кам қилмай ўстирдингиз. Яна ғамимизни еб яшаганингиз нимаси? Неча кундан буён дерazадан кўз узмайсиз. Биламан, ўша эркатойингизни қаттиқ соғингансиз. У эса сизни бир йил кўрмаса ҳам виждони қийналмайди. Шунчаки меҳрингиз оёқ ости бўлаётганига жаҳлим чиқаяпти. Олти ойда онасини йўқламаган боладан кўнглим қолди.

— Ундан сиз суянган ҳасса яхши, демайсанми? Отам қабрида унган

1

майсачалик бўлолмадим. Бир қошиқ қонимдан кечинглар, — дея кутилмаганда акаси эшикдан кириб келди.

— Тушимми? Ўнгимми? Унча кўзим ўтмаяпти. Қани, бери кел-чи?! Ўзингмисан, жон болам, — Мамлакат ая уни бағрига босиб, юм-юм йиғлади. — Шоир бўламан, деб бунча озиб кетибсан? Дардинг қурсин, болам. Нима, шеър ёзмасанг, биров уришадими?!

— Шундан бошқа иш қўлимдан келмаса, нима қилай? Шаҳарда сиқилиб кетдим. Ҳув анави ажриқзорларда ағанаб, сиз билан сирлашгани келдим, — дея юраги тўлди ўғлини.

— Нима ҳам дердим. Насибанг ўша ёқларга қўшилган экан. Фақат қишлоқдан узилиб кетиш яхши эмас. Одамлар ўғлингиз қачон келади, деса нафасим ичимга тушиб кетади. Сени топиш учун қачонгача газеталарга қўнғироқ қилиб чиқамиз? Бир кекса одамни йўлингга бунчалар интизор қилмагин-да!

Азамат уни кўриб, қоққан қозиқдай жойида туриб қолди. Захил юзига боқиб, юраги бироз юмшади. Нима қилишни билмай турган кенжасига боқиб:

— Сизларни ким айтади қондош ака-укалар деб. Меҳмонни очиқ юз билан қаршиламайсанми, — дея танбеҳ берди онаси унга.

Мамлакат ая бир-бирларидан аччиқланиб юрган оға-иниларни яраштириб, биргаликда ичкарига киришди. Шоирнинг келганини эшитиб, опа-сингиллари ҳам бир этак бола-чақаси билан ота уйига келишди. Болалик чоғлари оғир кечгани билан бебош йилларини эслаб, қулфи диллари очилди.

— Ёшлигимда онамга кўйлак олиб беринг, десам, фақат эртага, дердилар. Эртани келиши эса жуда қийин бўларди, — деб гап бошлади аянинг катта қизи Зебо.

— Турмушга чиққанимдан кейин буни англаб етдим. Бу билан эртага ҳам кун бор, демоқчи бўлган экан-

2

лар. Менга сабр-қаноат билан яшашни ўргатганлари учун миннатдорман.

— Тирикчилик қурсин, болам! Ўшанда ишлаб топганим рўзғордан ортмасди. Озни эплаб, кўпни сеплаганман-да! У оғир кунлар ўтиб кетди. Сенга олиб беролмаган нарсаларни набираларим тўйига қўшаман, — бу билан волидаси қизининг ўксик кўнглини кўтариб қўйди.

— Мен эсам меҳрибонимни савдо ходими дейишдан уялиб, сўраганларга кассир бўлиб ишлайди, дердим. Читдан кўйлак кийсалар ҳам ўзларига ярашиб турарди. Бир йили пахта териб, у кишига атлас кўйлак олиб бердим. Шуниям сандиққа ташлаб қўйганлар. Уйланганимдан кейин келинларининг эгнида кўриб, бир хил бўлиб кетдим, — деди Боймирза меҳр билан. – Дунёнинг ишлари қизиқ. Бугун ўзим савдо соҳасида ишлаяпман. Пичоғим мой устида. Фақат дабдабаларни унча хушламайман. Бу менга онамдан ўтган бўлса керак. Болаларим эса бутунлай бошқа олам. Уларнинг айтгани-айтган, дегани-деган. Яна ношукурлик қилганига нима дейсиз?

— Қизиқ гапни айтдинг. У даврларда савдогар деган сўз худди одамга ҳақоратдай эшитиларди. Йигирма тийин билан қўлга тушиб, қамалиб кетганларни ҳам биламан. Бугун бу соҳага муносабат ўзгарди. Баъзан бойлик орттириш илинжида тижоратни баҳона қилиб, чет элга чиқиб кетаётган аёллардан хавотир оламан. Уларнинг бола-чақасига ким қарайди? Иззат, нафсли эркакларимизга нима бўлган? Ўз зиммасидаги вазифани осонгина хотинлари бўйнига юклаб қўйибди. Бу инсофдан эмас, — деди Мамлакат ая норози оҳангда.

— Қўйинг, бу гапларни. Бунақада адойи тамом бўласиз, — Ҳақберди суҳбатни келган жойидан давом эттирди. – Ҳаммасидан касб танлашим қизиқ бўлган. Ҳарбий билим юртига ҳужжат топширгани борганимда, бир ўқитувчи пора сўради. Буни уйдагиларга айтишга жуда қийналганман. Бундан воқиф бўлишгач, шунча пулни қаердан топамиз, деб ташвишга тушишган. Ўша йили ўқишга киролмадим. Акаларим ҳарбий хизматга жўнатишди. Қарз-ҳавола билан ишим битиб кетарди. Бунга онам нега унамадилар, дея ҳалигача у кишидан хафа бўлиб юрардим. Энди билсам, мени одам бўлсин, деб шундай йўл тутган эканлар. Бу кейинги ишларимда сабоқ бўлиб, мақсадим йўлида холис курашни ўргандим.

— Ҳаҳ, болам-а, бир порахўрнинг раъйини қайтарганим ёдингда қолибди-ю, ўз кучинг билан мартабаси улуғ одамга айланганинг унут бўлибди-да! Ўшанда гап пулда эмас, балки сени келажагинг устида бораётганди. Нега энди, мен шунча қийналиб боққан, ўқитган, орзу-умид-

3

КИТОБГА ОШНО ЭДИ

Хотира — азиз

Ҳотам Файзиев... Укпардек оппоқ сочлари ўзига ярашган, қотма гавдали, мудом чеҳрасида хиёл табассум аксланиб турадиган бу инсонни ҳамма бирдай ҳурмат қиларди. Фариштадай беғубор одам эди. Сувратию сийрати ҳам шунга монанд эди.

"Ўзбеккино" миллий агентлигида муҳаррир бўлиб ишлаганим боис таниқли кино усталари билан тез-тез гаплашиб турардик. Очиғи, уларнинг кўпчилиги билан муносабатимиз салом-алигу иш ҳақидаги гап-сўзлардан нарига ўтмаган. Салобати босарди, кино дарғаларининг! Бироқ Ҳотам ака билан анча қадрдон бўлиб қолган эдик. Ҳар гал у киши хонамга кириб келганида қувониб кетардим. Икковимиз янги фильмлар, сценарийлар ҳақида соатлаб суҳбатлашардик.

Ҳотам ака "Ўзбекфильм" киностудиясининг ҳақиқий фидойиси эди. У ердаги озгина ютуқдан ҳам ёш боладай қувонар, муаммолари ҳақида куйиб-пишиб гапирарди.

— Кўчада кетаётиб, "Ўзбекфильм" қурилиш молларини сотиб олинг" деган баҳайбат эълонга кўзим тушиб қолди, — деди у киши бир гал куйиниб. — Буям етмагандай, қайси куни таксига чиқиб, "Ўзбекфильм"га ташлаб қўйинг" десам, ҳайдовчи "қурилиш қилаётган экансизда", дейди. Кўпчилик "Ўзбекфильм" деса оҳак билан цементни тушунадиган бўп қолибди. Бу кетишда киностудиянинг аҳволи нима бўлади?

Чинданам, анча йиллар бурун қайсидир ишбилармон киностудия ҳудудининг бир қисмини ижарага олиб, қурилиш моллари савдосини гуркиратиб юборган эди. Бошқалар бу ҳолга эътибор бермаслиги мумкин, аммо Ҳотам ака "Ўзбекфильм" киностудиясининг шаъни, обрўсини ҳамма нарсадан устун қўярди. Ҳаётининг мазмунига айланиб қолган бу даргоҳнинг тақдирига бефарқ қарай олмасди.

Киночилар орасида Ҳотам Файзиевнинг операторлик маҳорати ҳақида афсоналар юрарди. Айтишларича, хориждаги кино институтларидан бирида у кишининг кадрлари талабаларга ўқув қўлланмаси сифатида ўргатиларкан. Бу бежиз эмас. Таниқли режиссёр Шуҳрат Аббосовнинг «Сен етим эмассан», «Тошкент – нон шаҳри», «Абу Райҳон Беруний» сингари фильмларини эсланг. Ҳотам ака тасвирга олган мазкур картиналарнинг ҳар бир лавҳаси чинакам санъат намунасига айланган.

Кейинги вақтларда Ҳотам ака режиссёр сифатида фильмлар ишлашга қаттиқ бел боғлаган эди. Шу ниятда муаллифлар билан ҳамкорликда бир нечта сценарий ҳам тайёрлади. Бироқ кино идораси мутасаддилари негадир бунга ҳадеганда рўйхушлик беравермасди. "Сиз кучли операторсиз, режиссёр бўламан деб бошингизни оғритиб нима қиласиз? Ундан кўра, янги-янги картиналарни тасвирга олиб, шогирдлар тарбияласангиз яхши бўларди" деган гапни гоҳо очиқчасига, гоҳ пардага ўраб айтишарди. У киши ҳеч қачон эътироз билдирмас, олиб келган сценарийсини қўлтиқлаганча индамай чиқиб кетаверарди.

— Нега ҳамма мени оператор деб ҳисоблашига тушунмайман, — деди бир гал куйиниб. — Ахир, институтнинг кинорежиссёрлик факультетини битирган бўлсам... Фақат икки йил операторлик курсида ўқиганман.

— Шу гапни менга эмас, раҳбарларга айтишингиз керак.

— Айтмасам ҳам ўзлари билишади-ку! – деди Ҳотам ака ўйланиб. — Хўш, сизнингча, мен режиссёр ҳисобланаманми ёки оператормі?

— Айб ўзингизда, — дедим гапни ҳазилга буриб. — Бу ҳақда олдинроқ ўйлашингиз керак эди.

Ҳотам ака менга ажабланиб қаради.

— Тасвирга олган фильмларингизнинг ҳаммасини «қалпоқ қилиб» қўйгансиз. Вақтида бир-иккитасини сал «бундоғроқ» ишлаганингизда шу машмашалар йўқ эди.

Ҳотам ака табиатан содда, тўғрисўз одам бўлгани учун бу гапларнинг маъносини тушунолмай, баттар ҳайрон бўлди.

— Кадрларингизда камчиликлар бўлганида, "бу одам операторликни эплай олмади, буёғига ўзининг ишини қилсин" деб режиссёрликка ўтказишарди.

— Қаранг, шу нарса хаёлимга келмаган экан, — дея кулди у киши. — Лекин барибир бу иш қўлимдан келмасди.

Нима бўлганда ҳам Ҳотам Файзиев маълум даражада ниятига эришди. Режиссёр сифатида ишлаган "Оқ бино оқшомлари", "Кичкина одамлар", "Ёзсиз йил", "Таъзиядаги тўй" (таниқли режиссёр Мелис Абзалов билан ҳамкорликда) фильмларини томошабинлар илиқ кутиб олишди.

Очиғи, айрим режиссёрлар "кино ва адабиёт — бутунлай бошқа нарсалар" деган гапни кўп такрорлашади. Бир ҳисобда уларнинг ҳам гапида жон бор. Зотан, кино санъатининг асосий ифода воситаси тасвир ва ҳаракатдан иборат бўлса, адабиёт сўз кучига таянади. Уларнинг "бошини қовуштириш" ҳар кимнинг ҳам қўлидан келавермайди. Баъзи киночиларнинг юқоридаги тушунча таъсирида миллий адабиётимизга анча беписанд қарашидан ҳам кўз юмиб бўлмайди. Улар янги чиқаётган асарларни деярли ўқимайди, ёзувчи-шоирларнинг кўпчилигини яхши танимайди. Ўзи сценарий ёзиб, ўзи суратга олиш иштиёқи кучли. Афсуски, ҳаммаям Зулфиқор Мусоқов, Ёлқин Тўйчиев бўлолмайди...

Ҳотам ака эса адабиётнинг ҳақиқий мухлиси эди. Тинимсиз ўқирди. Қачон қарасангиз, биронта китоб ёки адабий журнални қўлтиқлаб юрарди. Китоблардан кино қидирарди. Қўлига тузукроқ асар тушиб қолса, муаллифини сўраб-суриштириб, топиб, у билан гаплашарди. Режиссёр сифатида суратга олган тўртта фильмига ҳам бадиий асарлар асос бўлди.

Ҳотам Файзиевнинг сценарийни ишлаш жараёнидаги талабчанлиги, синчковлиги унча-мунча ижодкор учун яхшигина тажриба мактаби вазифасини бажарарди. Бунга ўзим гувоҳ бўлганман.

«Таъзиядаги тўй» деб номланган комедиям нуфузли театрлардан бирининг ижодий режасига киритилган эди. Лекин негадир пьесани саҳналаштириш ҳадеб ортга сурилаверди. Сабабини сўрасам, тайинли гап айтишмайди. Илгари ҳам бир-икки марта шунақа ҳолатларга дуч келганим учун ҳафсалам пир бўлиб, қўл силтаб қўя қолдим. Бу орада пьеса «Ёшлик» журналида чоп этилди.

Кутилмаганда Мелис Абзалов билан Ҳотам Файзиев ана шу пьеса асосида фильм ишлашни таклиф қилиб қолишди.

— Майли-ку, лекин буни театрга мўлжаллаб ёзган эдим, — дедим иккиланиб. — Аввал саҳнада қўйилса яхши бўлармиди...

— Мелис икковимиз шу пайтгача театрда қўйилган пьесаларни кино қилиб келдик, — деди Ҳотам Холматович. — Театрдагилар ҳам бир марта биз кинога айлантирган асарни саҳнага қўйишса зарар қилмас.

Хуллас, шу кунги суҳбатдан сўнг пьесани киносценарийга айлантиришга киришиб кетдим. Ҳотам ака кунда-кун ора келиб хабар олади. Нималарни ёзганимни суриштириб, жўяли маслаҳатлар беради.

Бир ойнинг нари-берисида адабий сценарий тайёр бўлди. Асар бадиий кенгашда ҳам маъқулланиб, "Ўзбекфильм" киностудиясида ишга туширилди. Қишнинг аёзли кунлари эди. Киностудияда иситиш тизими яроқсизлиги сабабли хоналар совуқ, ўтириб ишлашнинг имкони йўқ. Вақт эса кутиб турмайди.

Оқсоқол киноижодкорларга «Ўзбеккино» миллий агентлигидан шинамгина хона ажратиб беришди. Менга жуда қулай бўлди. Ҳам ишларимни қиламан, ҳам улар билан ўтириб режиссёрлик сценарийсини ёзамиз.

Учаламиз эрталабдан ишга киришамиз. Ҳар бир жумла, эпизодни «чиғириқдан ўтказамиз». Режиссёрлик сценарийсини ёзиш — жуда сердиққат, машаққатли жараён. Кишини тез толиқтиради. Мелис ака буни яхши билади. Шу боис орада қизиқ-қизиқ воқеаларни гапириб бериб, бизни кулдиради. Сўнг яна компьютер экранига термуламиз. Тушга яқин фильм директори Шариф ака Қосимбоев сомса ёки гумма кўтариб кириб келади...

Кечқурун ёзганларимизни компьютердан чиқариб, Ҳотам аканинг қўлига тутқазаман. У киши эртаси куни саҳифаларни "қора қонига бўяб" кўтариб келади. Назаримда, Ҳотам ака чиройли диалогларни қисқартириб юборгандек туюлади. Икковимиз талашиб-тортишамиз. Мен сўзни қизғанаман, у киши тасвирга кўпроқ урғу беришимиз керак, дейди. Ҳотам ака мулойимлик билан, ётиғи билан фикрларини тушунтиради. Табиийки, Мелис ака ҳам дўстининг фикрларини ёқлайди. Охир-оқибат оқсоқол санъаткорларнинг ҳақ эканига иқрор бўлиб, кечаги лавҳаларни қайтадан ёзишга тушаман...

Бир ойча давом этган бу жараён ҳақида яна узоқ гапиришим мумкин. Мен бу вақт ичида тажрибали кино усталаридан жуда кўп нарсаларни ўргандим. Шундан сўнг кино драматургияси ҳақидаги тушунчаларим анча ўзгарди. Сценарий ҳақидаги тасаввурим кенгайди. Бунинг учун улардан ниҳоятда миннатдорман.

Ҳотам Файзиевнинг қизиқ одатлари бор эди. Мазмунли фильм кўрса ёки яхши сценарий ўқиса ёш боладай хурсанд бўлиб кетарди. Бадиий кенгаш мажлисларида доим холис гапирарди. Ҳеч кимга, ҳатто, ўзига яқин одамларга ҳам ён босишни истамас эди. Таниқли ижодкорларнинг сценарийларида учрайдиган нуқсонларни ҳам яшириб ўтирмасди. Муҳокама пайтида аввалига унинг ютуқлари ҳақида гапирар, сўнг "яхши асарни янаям яхшироқ қилишда асқотиши мумкин бўлган таклифлари"га ўтарди. Ҳотам ака беозоргина қайд этиб ўтадиган "таклифлар" кўпинча ўша асарнинг савияси қай даражада эканини очиқ-ойдин кўрсатиб қўярди. Турган гап, бу ҳол ҳаммагаям бирдай ёқавермасди. Сценарийси Ҳотам аканинг "таклифлари" билан "силланган" ижодкорларнинг у кишидан астойдил хафа бўлганига кўп бор гувоҳ бўлганман.

— Имкони бўлса, мени бадиий кенгашдан чиқариб юборинглар, — дерди Ҳотам ака баъзан. – Бу ерда гапираверib, кўпчиликнинг кўзига ёмон кўриниб қолдим.

Табиийки, бу илтимосни бажаришнинг имкони йўқ эди. Чунки бадиий кенгашга ана шундай ростгўй, холис одамлар жудаям керак эди.

Бир куни Ҳотам ака қўнғироқ қилиб қолди.

— Муҳокамага қўйилаётган сценарийларни ўқиб, фикрларимни ёзиб қўйганман, — деди салом-аликдан сўнг. — Сизга олиб бориб беришади. Бу гал муҳокамада қатнашолмайдиганга ўхшайман. Тақризларни ўзингиз менинг номимдан ўқиб берарсиз.

Одатда, Ҳотам ака жиддийроқ сабаб бўлмаса, бадиий кенгаш йиғилишларини ўтказиб юбормасди.

— Бирон зарур ишингиз чиқиб қолдими? — сўрадим мен.

— Йўқ... Дўхтирлар "озгина дам олишингиз керак" дейишди. Шунга стационарга ётувдим.

Шундагина эътибор бердим, Ҳотам аканинг овозида ҳорғинлик, аллақандай мунг сезилиб турарди.

— Бехабар қопмиз-ку, — дедим ўнғайсизланиб. — Қайси стационарда ётибсиз? Кўргани борамиз...

— Овора бўлманг, — гапимни бўлди Ҳотам ака. — Ҳозир яхшиман, бир-икки кунда жавоб беришади. Жуда бўлмаса, бирон кун ишдан қайтишда уйга кириб ўтарсиз... Укол-дорилар одамни анча ҳолсизлантириб қўяркан. Тақризниям зўрға ёздим. Эрталаб устидан кўриб, бир-икки жойини тузатган эдим. Қайтадан оққа кўчиришга кучим етмади. Шунга... ўқишга қийналсангиз, мендан хафа бўлманг.

Нима дейишни билмай, бир муддат жимиб қолдим. Шифохонада ҳам кино ҳақида ўйласа... Менимча, бу ўринда ортиқча гапга ҳожат бўлмаса керак. Мана шу бир-икки оғиз гапининг ўзи Ҳотам аканинг сийратини тўлароқ тасаввур этиш учун етарли деб ўйлайман.

Кечга яқин тақризлар етиб келди. Чинданам, Ҳотам аканинг дастхати аввалгиларидан бироз фарқ қилар, ҳар бир сатрни қийналиб ёзгани сезилиб турарди. Лекин уч-тўртта жумлага тузатиш киритилганини айтмаса, матн равон ва тушунарли. Беғубор санъаткор ҳар бир ишни батартиб, расамади билан қилишга одатланган, юзакилик унинг табиатига бегона эди.

Ўшанда Ҳотам ака билан охирги марта гаплашиб турганимиз хаёлимга ҳам келмаган эди. Эртаси куни "Ҳотам Файзиев вафот этибди" деган нохуш хабар етиб келди... Ҳа, дарҳақиқат, у киши ҳаётининг сўнгги дамларида ҳам кино ҳақида ўйлаган эди. Ҳотам ака ана шундай одам эди.

Тез орада бадиий кенгаш мажлиси бўлиб ўтди. Ўша тақризларни ўқиб берганимда хонага бир муддат жимлик чўкди. Кенгаш аъзолари Ҳотам Файзиевнинг бўш қолган ўрнига ўйчан тикилиб қолишди. Ахир, у кишининг орамизда йўқлигига кўникиш осон эмас эди.

Ғафур ШЕРМУҲАММАД

Инсон манзаралари

4

ларим, ишонган тоғларимни аллақайси тамагирнинг қўлига топшириб, эл олдида юзим шувут бўлиши керак? Билиб қўй, ҳақиқат букилгани билан синмайди. Ватанимиз чегараларини сенга ўхшаган ишончли ўғлонлар қўриқлаши керак. Шундагина тинчлигимиз абадий бўлади, — Ҳақбердининг елкасига қоқиб қўйди онаси.

— Дунёда муштипарига энг кўп азоб берган ўзим бўлсам керак, — дея Шоирнинг овози титради. – Мени орқаларида опичлаб, катта қилганлар. Ҳатто оғзидаги луқмани ҳам илинардилар. Ғалла ўримида ортларида сув олиб борардим. Пахта терим пайтлари тезроқ катта бўлиб, онамга ёрдам беришни истардим. Қайтангта улғайиб оқ сочларини кўпайтирдим. Фироқларига яна битта ҳижрон қўшдим.

— Ундай дема, болам! Сендан кўнглим тўқ. Нияти тўғри одамни ҳеч ким йўлдан уролмайди. Қани, ҳамма ҳам сендақа шоир бўлиб кўрсин-чи? Шоирлик даво қилиб, қоғоз қоралаб юрган билан айрим шеърлар бир ўқишга арзимайди.

— Барибир сиз билан Норбиби холам олдида қарздорман. Холамни ўсал ётибди, деб эшитгандим. Оёқлари оғришини билиб, жунпайпоқ сотиб олдим. Кўк чой қон босимларини туширади. Яна туршак, майиз, ҳолва...

— Бунга кеч қолдинг! Холангни ерга бериб қўйдик. Энди руҳларига бағишлаб, дуо қилишдан бошқа чорамиз йўқ, — дея онаси кўзига ёш олди.

— Йўғ-эй, — деди у унғайсизланиб. — Худо раҳмат қилсин. Унда ўғиллари Расул аканикига ўтиб келарман.

— Ўша нотавонникига бориб, нима қиласан? Ака-укалар ҳамма нарсани сансоларга солиб, ўликни ҳам бебқадр қилишди. Опамнинг уй тўридаги йиғилган жойи ағанаб, ерга бир даста пул сочилиб кетди. Бечора ўлимлигига ҳозирлик кўриб қўйган экан. Бундан жиянларим мулзам бўлди.

— Ҳар сафар холангни кўриб келдингми, деб сўрардингиз. Мен бунга вақтим йўқлигини айтардим. Бундай бўлиши хаёлимга келмабди. Негадир ўзимни гуноҳкор сезаяпман.

— Бу дунёда ҳамма ғанимат, болам! Биринчи ўқитувчинг ҳам оламдан ўтди. Холангни қабрига борганингда, устозингни ҳам фотиҳа қилишни унутма.

— Тонг отиши билан қабристонга бораман.

— Яна бир янгилик. Газетага чиққан шеърларингни келтириб берадиган қизни тўйи бўлаяпти, — дея токчадаги таклифномани ўғлига узатди.

— Гулсараними?..

— Ҳа, ўша қўшни маҳаллага келин бўлаяпти.

— Қишлоқда Навоийни тушунадиган биттагина Гулсара эди. Уни нега

5

қўлдан чиқардингиз? Кўнглим борлигини билардингиз-ку!

— Отаси уни топарман-тутарманга берармиш. Ўзинг олти ойдан бери қорангни кўрсатмайсан-у, яна Гулсарадан хафа бўлишингни қара.

— Хўш, куёв бола нима иш қиларкан, — у қизиқсиниб сўради.

— Ҳар ҳолда, Россияга кетмас экан. Уни яқиндан билганлар қассоб деб мақташаяпти.

— Қишлоқда шунча йигитлар турганда, Гулсара нега уни танлади? Мактабдан қайтаётганимизда, биргаликда кўлдаги оққушларни томоша қилардик. Отаси овга чиққанда, тустовуқларни отишга йўл қўймасди. Гўштли таомларни унчалик хушламасди. У билан бахтли бўла олармикан?

— Буни билмадиму, сенга ундан зўр қизни кўзлаб қўйдим. Шеърларингга ақли етмаса ҳам, чизган чизиғимдан чиқмайди. Бирам чаққон, бирам ширинсухан...

— Онажон, бундан хафа бўлманг. Гулсара бурнини тагидагиларни назарга илмасди. Энди ўзидан кўрсин? Ёлғончининг тўйига бормайман, — деди онасига у.

— Яна нимадан безовта кўринасан?

— Менга нега фақат дунёнинг оппоқ томонларини кўрсатдингиз? Шунча меҳр берсам ҳам, баъзиларнинг дўстлиги бирор мансаб ёки мукофотга эришиб олгунча экан. Биласизми, уларга кимдан кўп манфаат тегса, шундан яхши одам йўқ. Ҳаммасидан дўстлик тушунчаси синов майдонига айланиб бораётганидан тушкунликка тушиб бораяпман. Нима, инсоннинг инсонга оқибати шуми?

— Мен ҳам шунга куяман-да, болам!

— Айтинг, мен ҳам... Умрим бўйи бойгилардан холи... бирорта қиёматли дўст топа оламанми?

— Бунга ваъда беролмайман, болам.

— Дўстларсиз ҳаётнинг нима қизиғи бор?

— Бевафо дунё, нетармиз, болам!

— Кўнглим оғрияпти, она! Чораси қайда?

— Бунга ожизман, болам.

— Олти ойки, шундан ўзимга келолмайман. Еру осмон бегонадай. Ҳаммасидан кўнглим қолди. Энди ҳеч қаерга қўйиб юборманг.

— Мени қўрқитма, жон болам. Ҳамма нарсани кўнглингга яқин олаверма. Дунёни қўй, юр, ўриқзорга борамиз. Мусаффо ҳаводан тўйиб-тўйиб нафас оласан. Шифобахш гиёҳлардан чой дамлаб бераман. Бир зумда ҳасратларинг тарқаб кетади.

Улар катта боғ этагига тушиб кетишди. Мамлакат ая шу баҳонада болаларини янада бир-бирига яқинлаштирди. Меҳмонлар ҳам шундай дуогўй онаси борлигидан хурсанд бўлиб, уйларига тарқалиб кетишди.

Адиба УМИРОВА

УРУШ ДАВРИ БОЛАЛАРИ

Кексалар ҳикоя қилади

Юртбошимиз ташаббуси билан 9 майнинг Хотира ва қадрлаш куни сифатида нишонлана бошлаганидан буёғига ҳам бир йигит умрича вақт ўтди. Мана шу йиллар давомида бир нарсани кўп ўйладим: инсон учун хотирадан азизроқ туйғу бормикан? Ахир, унинг ичида меҳр ҳам, муҳаббат ҳам, соғинч ҳам... нафрат ҳам бор.

Ўтган йилларингни эслаганда, кўзга қалқиб чиқадиган икки қатра ёш — йўқотган яқинларинг муҳаббати, кечган азиз дамларинг соғинчи, яқин инсонларингнинг бу ҳаётни эрта тарк этишига сабабчи машъум урушга бўлган нафратингнинг белгиси эмасми?..

Менинг-да болалигим Иккинчи жаҳон уруши йилларига тўғри келди.

Уруш даври болалари... Улар гўё болаликни четлаб ўтиб, бирданига улғайиб қолган, катталар каби фикрлайдиган ва улар билан ёнма-ён меҳнат қилган болалар эди. Бугун аксариятининг кўксида оппоқ соқол, бошларини қиров қоплаган нуронийлар... Отасини, акасини, тоғасини урушга кузатиб, ортидан кўзлари тўла ёш билан мўлтираб қолган болакайлар... бугун бобо. Улар мустақиллик неъматидан баҳраманд, фарзанду невараларi бахту камолини кўраётган бахтиёр боболардир. Аммо кўнгилдаги хотиралар асло ўчмас экан.

Ўшанда бола эдим, оиламиздан уч киши — отам ва икки амаким (отамнинг укалари) бирин-кетин фронтга жўнаб кетишди. Ёши улуғроқ катта амаким, яъни отамнинг акаси ҳам фронт орти ишларига жалб қилинди.

Отам ва бир амаким урушда ҳалок бўлди. Яна бир амаким, худди кечагидек эслайман, 1943 йилнинг изғиринли қиш кунларидан бирида қўлтиқтаёқ билан уйга кириб келди. 18 ёшли навқирон йигитнинг бу аҳволини кўрган жигарларнинг фарёдини айтмайсизми!..

1941 йилнинг кузидан "қора хат" ибораси кўп такрорланадиган бўлиб қолди. "Қора хат"да, одатда, жангчининг фронтда "Ватан озодлиги учун қаҳрамонларча ҳалок бўлгани" ёки "бедарак кетгани" ҳақида маълумот бўларди. Шундан сўнг болалар отасизлик нима эканини ҳис қила бошлади. Етимлар сони кун сайин ортиб борарди. Айниқса, отаси урушга кетган ёки ҳалок бўлгандан кейин туғилган болаларга оғир эди. Ота боласини, бола эса отасини лоақал узоқдан бўлса ҳам кўрмаган эдилар. Ёш келинчаклар чақалоқни чойшабга ўраб, дарахт соясига, арқон беланчакка солиб, ўзлари эрлари ўрнига ғўзани кетмон чопиқ қиларди. Улар чеккан изтироблар, ғам-андуҳлар ҳақида эшитгансиз. Воажаб, мана шундай оғир дамларда ҳам инсонлар меҳр-оқибатни унутишмаган экан! Оналар бир бурда нон топса, ўзлари емай, болаларига тутқазар эди.

Уйда буғдой тугул, арпа ёки жўхори ҳам йўқ эди, шекилли, бир куни мактабга оч-наҳор кетдим. Очликдан силлам қуриса-да, сабоқларга киришдим. Бир маҳал синфхонамизга онам кириб келдилар... Қўлида бир бурдагина нон! Муштипарим, қаердандир топиб, менга едираман, деб икки чақирим йўл босиб келибди.

Яхши ҳам она табиат инъомлари — туршак, шафтоли қоқи, ёнғоқ, қовоқ, қанд лавлаги, арпа, жўхори бор экан. Одамлар шу бебаҳо неъматлар билан кун кечирди. Бугун невараларимга ёнғоқлар биз учун валюта ўрнида ўтарди, десам кулишади. Ваҳоланки, 10-15 та ёнғоққа битта дафтар алмаштириб ўқиганларимиз рост.

Мактабда охирги дарс тугагач, болаларга бир бўлак нон устига бир чой қошиқ шакар ёки мураббо суртиб беришарди. Оч қолмаслик учун. Баъзи болалар шу ноннинг ярмини еб, қолганини онасига олиб кетарди! Ҳаёт синоатлари уларни сабрга, қаноатга ўргатган.

Бу йил мамлакатимиз мустақил бўлганига чорак аср тўлади. Бугун Ўзбекистон жаҳонда ўзининг мустаҳкам ўрни ва мавқеига эга. Дунёнинг турли жойларида тўс-тўполон, уруш-жанжал, келишмовчиликлар юз бераётир. Мен ҳайрон қоламан: наҳотки, инсоният бошидан иккита жаҳон урушини ўтказиб ҳам хулоса чиқармаган бўлса! Қўлига сумка, дафтар-китоб, коптоk тутиш ўрнига қурол ушлаётган гўдакларнинг эртасини ким ўйлайди, ахир! Ўзларича дунёда адолат ўрнатаман, дея, аслида қилаётган ишлари жоҳилона жиноятдан бошқа нарса бўлмаётган кимсаларнинг ота-онаси, жигарлари, фарзандлари йўқми?

Тарихда юз берган машъум урушлар ва бугун сизу бизга ўхшаган оддий одамлар бошига тушган кўргиликлар бизни ҳамиша огоҳликка чорлаши керак. Токи юртимиздаги барқарор *(Аллоҳга беҳисоб шукр!)* тинчлик-осойишталик, фаровон турмушимизнинг қадрини унутиб қўймайлик.

Анвар ТОЖИЕВ

Бир ҳовуч дур

ҚАДР ҲАҚИДА

Бошни фидо айла
ато қошиға,
Жисмни қил садқа
ано бошиға.
Тун-кунингға айлагали
нур фош,
Бирисин ой англа,
бирисин қуёш.

Алишер Навоий

Уч нарса дўстингга бўлган муҳаббатингни унинг юрагига янада яқин қилади: ундан олдин салом беришинг, ўзи яхши кўрган исми ёки лақаби билан чақиришинг, йиғилишларда унга атаб жой олиб қўйишинг.

Умар ибн Хаттоб

Дўстлар, яхшиларни
авайлаб сақланг!
"Салом" деган сўзнинг
салмоғин оқланг.
Ўлганда юз соат йиғлаб
тургандан,
Уни тиригида бир
бора йўқланг!

Мақсуд Шайхзода

Бировдан вафо кўрсанг ҳайратланма, бу сенинг кимгадир қилган вафо, яхшилигинг мукофотидир.

Хусрав Деҳлавий

Ким яхшилик қиламан деб ҳаддан зиёд узоқ муҳокама қилса, яхшилик қилишга вақти қолмайди.

Робиндранат Тагор

Гўзаллик ҳикмати

» Тилсим

Кулолчилик бир неча минг йиллик тарихга эга қадимий санъат турларидан биридир. Бу ҳунарни қўли гул усталар санъат даражасига кўтарган.

Ҳунармандчиликнинг ажойиб жиҳати бор. У “суяк суради”. Яъни аждоддан-авлодга ўтиб яшайди, йиллар, асрлар давомида сайқалланиб бораверади. Бугун ота-боболарининг изидан бориб, уларнинг шарафли йўлларини давом эттираётган юртдошларимиз кўп. Кулолчилик ҳам ана шундай фидойи, аждодлар йўлига содиқ авлодлар қўлида ўзгача сайқал топиб, ривожланиб келмоқда. Авваллари уста кулоллар томонидан асосан, фақат уй-рўзғор буюмлари ясалган бўлса, эндиликда усталар антиқа, янада чиройли санъат асарларини яратишмоқда. Уларни кўриб, оддий тупроқдан (лойдан) шундай бежирим буюмлар ясалишига, яхши маънода, ишонгинг келмайди — ҳайратланасан, киши. Бундай мўъжизанинг ижодкори бўлмиш кулолнинг қалби гўзалликка лиммо-лим эканига амин бўласан.

Ўзбекистон санъат арбоби, Бадиий академия аъзоси, риштонлик Алишер Назиров ва умуман, Назировлар сулоласини нафақат юртимизда, балки хорижда ҳам яхши билишади. Чунки сулола Риштон кулолчилик санъати ривожига катта ҳисса қўшиши баробарида халқаро кўргазмаларда муносиб иштирок этиб келаётир. Мана неча йилдирки, сулола вакиллари томонидан ясалган буюмлар АҚШ, Россия, Франция, Англия каби мамлакатлар музейларида намойиш этилиб, хорижлик санъат мухлислари кўнглидан жой олган.

Бугунги кунда Алишер Назировнинг ишини фарзандлари, шунингдек, юзлаб шогирдлари давом эттирмоқда. Шулардан бири Бунёдбек Юнусовдир. У ёш бўлишига қарамай, ўз иқтидорини намоён этиб, бир қанча кўргазмалар иштирокчисига айланди.

— Кулол бўлишни болаликдан орзу қилардим, — дейди у биз билан суҳбатда. — Шунинг учун Алишер акага шогирд тушиб, бу ҳунар сирларини мукаммал эгаллашга интилдим. Устоздан ўрганганларим асосида қўлимдан келганча турли буюмлар ясаб, безак бераман. Киши гўзалликка қанча интилса, санъат асари ҳам шунга яраша бўларкан. Бунинг учун тинимсиз меҳнат ва изланиш, матонат талаб этилар экан.

Кулол билан суҳбатлашиш асносида Риштон кулолчилигининг ўзига хос жиҳатларини англагандай бўлдик. Масалан, бу мактаб вакиллари қизил тупроқдан, ишқор технологиясидан кўпроқ фойдаланишади. Қирқбўғим ўсимлигидан ялтироқ сир тайёрлаб, суртишади. Бу жараёнда ўсимликни куйдириб кули олинади ва сопол устига лакнинг ўрнида фойдаланилади. Унинг аҳамияти шундаки, қалайили ишқордан фойдаланиб ясалган буюм мустаҳкам бўлади. Риштон кулолчилигининг яна бир ўзига хослиги нақшларда акс этади. Яъни мазкур кулолчилик буюмларига ишланган нақшлар шунчаки гўзал, мафтункор бўлиб қолмасдан, ўша гўзалликда турфа маънолар ҳам яширин бўлади. Жумладан, уста кулоллар анорни оила, баликни поклик, оққушни эркинлик, дарахтни ҳаёт рамзи сифатида тасвирлайдилар. Бодом гули ва қалампирни нақш этиш билан, кўз тегмасин деган яхши ниятни ифодалашади.

Устахонани айланиб, ўзимиз учун кўп нарсаларни кашф этдик. Турли шаклдаги кўзалар, лаганлар, уй-рўзғор буюмлари, декоратив асарлар ва уларга ишланган портретларни кўриб эстетик завқ олдик. Уларни Бунёдбек каби ёш усталар ясагани бизни янада қувонтирди.

Мунира РАМАЗОНОВА

» Спорт

Тошкентда навбатдаги йирик мусобақа — оғир атлетика бўйича Осиё чемпионати ниҳоясига етди. Бир ҳафта давом этган турнирда қитъа спортчилари “Рио–2016” олимпиада ўйинлари лицензияси учун беллашдилар.

РИОГА ЯНА БИТТА «ЧИПТА» НАҚД!

Чемпионатда мамлакатимиз шарафини ҳимоя қилган спортчилар ўз имкониятларини синовдан ўтказишди. Мазкур чемпионатда Ўзбекистон эркаклар терма жамоаси олимпиада йўлланмалари учун курашгани йўқ. Чунки жамоамиз шу кунга қадар бешта йўлланмани қўлга киритган эди. Халқаро талабларга кўра оғир атлетика бўйича эркаклар жамоасига бешта йўлланма берилади. Шундай бўлса-да, спортчиларимиз чемпионатда юқори натижаларни қайд этишди. Айниқса, ушбу спорт турида мамлакатимизнинг биринчи рақамли атлети саналган Руслан Нуриддиновнинг иштироки мухлисларни анча қувонтирди. Руслан даст кўтаришда Осиё чемпионлигини тантана қилди. Р.Нуриддинов иштиркок этган 105 килограамм вазн тоифасидаги атлетлар мусобақасида қитъамизнинг энг етакчи 11 полвони куч синашди. Ўзбекистондан эса ушбу вазнда яна бир вакилимиз Рустам Жангабоев ҳам имкониятларини синаб кўрди. Шунингдек, Хитой Тайпейи, Туркманистон, Сурия, Эрон атлетлари медаллар учун даъвогарлик қилишди.

Рустам Жангабоев даст кўтаришда 184 килограмм оғирликдаги тошни ўзига бўйсундириб, бешинчи, силтаб кўтаришда эса 232 клограмм натижани қайд этди. Афсуски, бу кўрсаткич юртдошимизга совриндорлар қаторидан ўрин эгаллашига камлик қилди. Руслан Нуриддинов эса даст кўтаришда 183, 188 ва 191 килограмм оғирликдаги тошни кўтариб, ушбу йўналишда олтин медаль билан тақдирланди. Силтаб кўтаришда эса у 235 килограмм тошни кўтариб тўртинчи ўрин билан чекланди. Бу вазн тоифасида совринли ўринлар учун кураш Туркманистон, Эрон ва Хитой Тайпейи вакиллари ўртасида кечди. Хитой Тайпейи полвони Ши Чие Чен иккикураш якунига кўра 1-ўринни эгаллади. У жами 432 клограмм оғирликни бўйсундирган.

105 килограммгача оғирликдаги атлетлар баҳсида вакилларимиздан Иван Ефремов ва Сардорбек Дўстмуродов мухлислар кутган натижани кўрсатишди. 23 ёшли Сардорбек Дўстмуродов даст кўтариш баҳсларини 165 килограмм буюртма билан бошлади. Аммо биринчи уриниш зое кетди. Иккинчи бор 168 килограмм учун супачага чиқди. Бу гал ҳам оғирликни ўзига бўйсундира олгани йўқ. Охирги уринишда эса мураббийлари тош оғирлиги 168 килограмм қилиб белгилашди. Бу вазифа таваккал бўлса-да, спортчимиз оғирликни кўтариб, мухлислар қаршисида ўзини оқлади. Якунда Сардорбек 6-ўриндан жой олди. Даст кўтаришда асосий баҳс ироқлик Салвон Абуд ва Иван Ефремов ўртасида кечди. Иван биринчи чиқишида 180 килограммни хотиржам кўтарди. Кейинги сафар эса 183 килограммни кўтара олмади. Учинчи уринишда бу вазн ҳам бўйсундирилди. Бу натижа Ефремовнинг даст кўтариш йўналишида олтин медални тақиши учун етарли бўлди.

Силтаб кўтариш баҳслари ҳам анча қизиқарли кечди. Иван бу сафар ҳам мураббийлари ишончини оқлади, у барча буюртмаларни муваффақиятли амалга оширган эди. Дастлаб 203 ва 211 килограмм тошларни кўтаргач, охирги уринишда 215 килограммни ҳам ҳавода муаллақ тута олди. Мусобақа ҳакамлари дастлаб, унинг уринишини инобатга олишди, аммо вазият қайта кўрилиб, қарор рад этилди. Якунда вакилимиз 211 килограмм натижа билан 3-ўринда қолди. Икки кураш натижасига кўра, 394 килограмм билан Иван Ефремов Осиё чемпионатининг кумуш медали билан тақдирланди. Силтаб кўтаришда олтин медаль учун кураш эронлик Барорий ва ҳамюртимиз Сардорбек Дўстмуродов ўртасида кечди. Эронлик спортчи уч уринишда — 210, 217 ва 221 килограмм буюртмаларни бажарди. Сардорбек биринчи уринишда 218 кг тошни ўзига бўйсундирди. Иккинчи ва учинчи чиқишда эса у 222 килограмм оғирликдаги тошни кўтара олмади ва кумуш медаль билан чекланди. Икки кураш натижасига кўра Сардорбек 386 клограмм натижа кўрсатиб шоҳсупанинг учинчи поғонасидан жой олди. Муҳаммадризо Барорий эса 1-ўринга кўтарилиб олди ва икки курашда ҳам олтин медаль унга насиб этди.

Осиё чемпионатида аёллар жамоамиз ҳам муваффақиятли иштирок этишди. Қизларимиз тўпланган очколар бўйича Вьетнамдан кейин 2-ўринни эгалладилар. Бу натижа аёллар жамоамизга битта “Рио–2016” йўлланмасини тақдим этди. Эслатиб ўтамиз, оғир атлетикада олимпиада йўлланмалари битта спортчига берилмайди. Лицензиялар жамоаларга берилади. Олимпиадага қайси спортчилар боришини федерация уларнинг тайёргарлигига қараб эълон қилади.

Жобир ХЎЖАҚУЛОВ,
«Hurriyat» мухбири

МЕНГА АТАЛГАН БАШОРАТЛАР

Илгари сабоқдош йигит-қизлар мунажжим башоратини ўқиб, айримлари унга ишониб ҳаётидаги турли воқеа-ҳодисаларни изоҳлашса бир кулгим, бир ғашим келарди. Қаёқдаги чўпчакларга ишонишади-я, ёзаверади-да оғзига келганини, деб. Лекин, кейинги пайтларда ана шу башоратлар менга ҳам чиппа-чиндай туюладиган бўлиб қолди.

Стипендия олганимиз муносабати билан тўрт улфат жам бўлиб “қиттай-қиттай” қилган эдик. Сал ошиб кетибди, шекилли. Бошим қаттиқ оғриб, кўзим юмилиб кетяпти. Лекин қаттиққўл устознинг дарси. Ўтган сафар топшириқни бажармаганим учун огоҳлантирган. Бугун дарсдан ҳайдаб чиқариши аниқ. Бироқ дарс бошланишига қўнғироқ чалинса ҳам устоздан дарак бўлмади. Сардоримиз ўқитувчилар хонасига бориб, билиб келди. Устоз келолмас экан, велосипеддан йиқилиб оёғи лат еган эмиш. Беихтиёр “хайрият” деб юбордим. Юракни ҳовучлаб ўтирган одам бирдан енгил тортдим. Кечаги газетадаги башоратда “омад сиз томонда” дегани тўғри бўлиб чиқди.

“Сизни ишқий саргузаштлар кутмоқда. Сатурн сайёраси сизга қулай имкониятларни ваъда қиляпти. Омадни қўлдан берманг”. Бундан уч-тўрт кун илгари газетанинг сўнгги саҳифасида эътибор бериб-бермай шунчаки ўқигандим бу гапларни. Бироқ улар бутун фикру ёдимни эгаллаб олди. Ҳатто дарсда ўтирганимда ҳам, ижара хонадонимга тиқилинч автобусда кетиб бораётганимда ҳам, бошим ёстиққа текканида ҳам шу ўй, шу саволлар мени тарк этмайди: “Ана шу саргузаштларнинг қаҳрамони ким бўлади?.. Қани ўша “қулай имкониятлар?”.. “Омадни қўлдан бермаслик” учун нима қилишим керак?!

Вилоят кутубхонаси олдида ўн-ўн беш кун илгари дискотекада танишиб қолган қиз билан тасодифан учрашиб қолдик. У бир дугонасини кутиб турган экан. Қорамағизгина, чарос кўзлари, пиликдек қошлари ўзига ярашиб турган сарвқомат қиз билан жиндай суҳбатлашиб турдик.

— Ўша куни ҳар жума вилоят кутубхонасига бораман, деган эдингиз. Интизомли йигит экансиз. Сизга жудаям ҳавасим келяпти, — деб қошини учириб кулди қиз. Жилмайганда тилла тишлари хиёл кўриниб чиройи яна ҳам очилиб кетди. Ой деса ойдек, кун деса кундек ана шу ҳурлиқонинг ним табассуми юрагимни жиз эткизди-ю, ҳаловатим йўқолди.

Шакарханда

Кутубхона ёпилиб қолмай қўлимдаги китобларни топшириб қўйиш учун ичкарига кирдим. Шоша-пиша ишларимни битириб, янги китоб ҳам олмай ширин суҳбатни давом эттириш илинжида чиққанимда қиз жойида йўқ, атрофга сокин оқшом чўка бошлаган эди. Соддалигим курсин, бир оғиз исмини ҳам сўраб олмабман-а?

Ташвишланишимга ҳожат йўқ экан. Кейинги кунлару ойларда ҳам у қиз билан тез-тез “тасодифан” учрашиб қоладиган бўлдик. Башоратчилар ваъда қилган “бахт қуши” шумикин, деган ўйлар тинчлик бермай қўйди менга.

Шундай кунларнинг бирида “Сиз ўз идеалингиздаги қизни топдингиз. Уни қадрланг. Бахтингизни қўлдан чиқарманг” деган башоратни ўқиб қолдим. Оёғимни қўлга олиб гул бозорига чопдим. Энг катта ва чиройли гулдастани сотиб олиб унинг йўлини пойладим. Унинг ҳайратдан катта-катта очилган кўзлари, кейин гулдастани бағрига босиб мулойим жилмайганини кўз олдимга келтирганимда осмону фалакда учиб юргандек ҳис қиламан ўзимни. Айниқса, мунажжим башоратларида ўқиганларимни айтганим-да, “шунақа деб ёзишибдими-а?” деб ҳайратланиб сўрагани ва қаҳқаҳ уриб кулгани ҳамон қулоғим остида жаранглаб турибди.

Ҳар пайшанба эрта тонгдан матбуот дўконига чопаман. Газетани олибоқ мунажжим башоратини ўқийман. Охирги пайтларда у мени оҳанрабодек ўзига тортадиган бўлиб қолди. Худди мен учун битилгандек. Хонадошим Асқар “сен мунажжим башоратига бошқоронғи бўлгансан”, деб кулади.

Яна бир гал “Яқин кишингизнинг туғилган кунига совға олишни унутманг. Хасислик қилманг. Сизни қўли очиқ деб ўйлаяпти” деб ёзганларини ўқиб қолдим. Туғилган кунини қандай сўрашни билмай турганимда яна омадим чопди. Музқаймоқ еб ўтирган жойимизда телефони жиринглаб қолди. Сумкасидан телефонини олганда қўшилиб чиққан паспортини стол устида қолдириб, менга “узр” ишорасини қилиб нарига бориб анча гаплашди. Шу пайт билинтирмасдан паспортни олдимда туғилган кунига қарадим. Сал бўлмаса, кеч қолар эканман. Совға-саломни қуюқ қилиб кўнглим жойига тушди.

Ҳаммаси бир чиройли кетаётган эди. Бироқ нимадир сабаб бўлиб орага совуқчилик тушди. Қорасини кўрсатмай қўйди. Ўзимнинг ҳам кўнглим қолиб, таътилга чиқсак, қишлоққа бориб онам топиб қўйган қиз билан тақдиримни боғласамми, деб юрган кунларимда чиққан башорат яна тинчимни ўғирлади. “Аразлашиб юрманг. Бахтингизни бой берасиз. Боши берк кўчага кириб қолишингиз мумкин” деб ёзилганди унда. “Худо асрасин” дедим-у “йўл” қидира бошладим.

Узоқ қидиришга ҳожат бўлмади. Яна ўша мен ҳар жума куни борадиган кутубхонанинг олдида “тасодифан” учрашиб қолдик. У ҳам башоратни ўқиган шекилли, аразгиналарини унутгандай илиқ қаршилади. Менинг ҳам соғинган ташна қалбим паст-баланд эски гапларни эслаб, эслатиб ўтиришга имкон бермади. Суҳбатимиз ўз-ўзидан ўт олди. Кўнглим осмонидаги қора булутлар тарқалиб, дилим равшанлашди.

Яна бир гал учрашганимизда қиз уйидан совчиларнинг кети узилмаётгани, ота-онаси уни узатиш тараддудига тушганликлари ҳақида гапириб қолди. Бошим қотди. Ўзимча ҳар хил режалар туза бошладим. Одатланиб қолганимдек, тўғри йўлни яна башоратлардан изладим.

“Сизни деб жонини беришга тайёр инсонни учратдингиз. Унинг қадрига етинг. Севган кишингиздан меҳрингизни дариғ тутманг. Бошингизга қўнган бахт қушини учириб юборманг” деган гаплар ёзилган газетани бағримга босиб, кечасию кундузи ёнимдан қўймай юрибман. Ўйлаб ўйимнинг охирига етолмайман. Бу ёқда ўқишларим поёнига етгани йўқ. У ёқда онам қишлоқда қиз топиб қўйганини айтиб, таътилда бориб учрашишга чорлаб турибди. Бир томонда осмон жисмлари боши берк кўчага кириб қолиш хавфидан огоҳлантирмоқда.

Баъзида улар худди мен учун ёзилгандек туюлиб башоратчиларнинг ақлу заковати, сеҳру синоатига тан бериб юбораман. Мана бу гаплар ҳам айнан мен учун ёзилганига мутлақо шубҳа қилмадим: “Мақсадларингиз сари дадил ҳаракатда бўлинг. Акс ҳолда, бахтингизни қўлдан бериб қўясиз”.

Шундан кейин астойдил ҳаракатга тушдим. Уйдагилар аввалига бироз тихирлик қилишди. Акам, тоғам ўртага тушиб онамни ҳам кўндиришди. Ғойибона ҳомийларим бўлган юлдузлар “Сизни ёркин ва омадли кунлар кутмоқда. Орзуларингиз рўёбга чиқиб қувонасиз” дея башорат қилган ҳафтада, камтарона бўлса-да, тўйимиз бўлиб ўтди. Бировдан баланд, бировдан паст деганларидай ғимирлаб турмушнинг “муштига чидаб яшаб юрибмиз.

Энди саҳарлаб газета дўконига чопишга ҳожат қолмади. Мунажжим башоратини ҳаммадан аввал, газетада босилмай туриб ўзим ўқийман. Ҳа, дарвоқе, бир пайтлар мен орзиқиб кутган башоратларни дугонаси муҳаррирлик қилаётган газета учун... ўзимнинг қорамағиз чароскўзлигим ёзиб бериб турганини тўйдан кейин билдим.

Ҳабиб СИДДИҚ

ҲУРМАТЛИ ЮРТДОШЛАР!

«Асака» банк

2016 йил «Соғлом она ва бола йили» деб эълон қилиниши муносабати билан қуйидаги миллий валютадаги муддатли янги омонат турини таклиф этади:

«СОҒЛОМ ОНА ВА БОЛА»

Ушбу омонатга ҳисобланган фоизлар ҳар ойда ёки омонат муддати тугагандан сўнг берилади.

Шу билан биргаликда, «Асака» банк миллий валютада 26 турдаги ва хорижий валютада 14 турдаги қулай шартларда омонат турларини таклиф этади. Омонатларни банкнинг барча филиалларида расмийлаштириш мумкин. Мурожаат учун телефонлар: 120-39-81, 120-39-60, 120-39-63.

Филиаллар	Код	Телефон
Тошкент шаҳар филиали	371	120-83-13
Наманган вилоят филиали	369	227-15-68
Автотранспорт филиали	371	120-39-95
Навоий вилоят филиали	436	770-21-29
Шайхонтоҳур филиали	371	140-39-36
Зарафшон филиали	436	572-40-14
Юнусобод филиали	371	221-80-67
Бухоро вилоят филиали	365	770-05-19
Сирғали филиали	371	257-44-10
Бухоро шаҳар филиали	365	770-11-27
Тошкент вилоят филиали	371	120-84-13
Самарқанд вилоят филиали	366	233-65-47
Андижон вилоят филиали	374	223-60-74
Афросиёб филиали	366	221-71-76
Асака филиали	374	233-21-99
Қашқадарё вилоят филиали	375	221-07-41
Фарҳод филиали	374	226-96-63
Сурхондарё вилоят филиали	376	770-82-12
Фарғона вилоят филиали	373	244-39-14
Қорақалпоғистон филиали	361	770-60-59
Марғилон филиали	373	237-62-23
Хоразм вилоят филиали	362	228-14-81
Олтиариқ филиали	373	432-19-80
Сирдарё вилоят филиали	367	225-44-03
Қўқон филиали	373	542-61-01
Жиззах вилоят филиали	372	226-43-11

Барча омонатларингиз Фуқароларнинг банклардаги омонатларини кафолатлаш жамғармаси томонидан кафолатланади

Сизнинг омонатларингиз:
- солиқлар ва мажбурий тўловлардан озод!
- маълумотлари сир сақланиши тўлиқ кафолатланади!
- эгалик ва тасарруф ҳуқуқи ўз ихтиёрингизда!
- миқдори чекланмаган!

«Асака» банк сармоянгизнинг сақланиши ва кўпайишини кафолатлайди!

www.asakabank.uz Хизматлар лицензияланган

HURRIYAT
Mustaqil gazeta

Муассис: Ўзбекистон Журналистлари ижодий уюшмаси

Бош муҳаррир Ўктам МИРЗАЁРОВ

Газета 2007 йил 3 январда Ўзбекистон Республикаси Матбуот ва ахборот агентлигида 0080-рақам билан рўйхатга олинган.

Ҳажми 4 босма табоқ. Бичими — А-2. *Баҳоси келишилган нархда*

Адади: 4250 Буюртма — S-5837 1 2 3 4 5 Топшириш вақти — 20⁰⁰ Топширилди — 20⁰⁰

Таҳририятга келган хатлар доимий эътиборимизда бўлиб, улар муаллифларга қайтарилмайди.

Телефон: (0-371) 244-32-68, 244-32-88
Тел-факс: (0-371) 244-32-80
Реклама ва маркетинг бўлими: (0-371) 244-32-91
Самарқанд: (0-366) 233-62-12

ISSN 2010-7528

Индекс: якка обуначилар ва ташкилотлар учун — 233

Манзилимиз: 100129, Тошкент шаҳри, Навоий кўчаси, 30-уй.
Газета таҳририят компьютер марказида терилди ва оператор Фахриддин Раҳимов *томонидан саҳифаланди.*
Навбатчи: Муҳаммадали Мамадалиев
"O'zbekiston" НМИУ босмахонасида чоп этилди.
Босмахона манзили: **Тошкент шаҳри, Навоий кўчаси, 30-уй.**